

Miként lehet szép női kebelt elérni.

A kebel szépsége a női hájak egyik legelőkelőbbje, melynek adományozásában a természet nem mutatja magát pazarló...

MATTONI ERZSÉ-SÓSFÜRDŐJE BET BUDAPESTEN. Meglehető gyógyhatással bír különösen női bajokban...

Szenzációs találmány! Új-szerkezhető és kényelmesebb ágyművelés. Freudiger Mózes és Fia...

Vukovári arc-tisztító kenőcs és szappan. Szeplo, himlőhely, sümör, májfolt-fakadás, perse-nés, orrvörösség és minden egyéb arczisztálanság ellen legjobbnak bizonyult...

+ Soványág + Szép testet adó, a mi keltet a közönségtől, 1900. évi párisi aranyéremmel kitüntetve...

Waltersdorfer Pál droguista 9560. Budapest, V. I. kerület, Kerepesi-út 8.

Szeplő! májfolt, bőrhámítás, bőrtüskék (Mitesszer), pattanás elűnének a Raditz-féle Mirtus krém által...

Hölgyeknek! Pona-crème. Legújabb és orvosi szaktekintélyek által is elismert, biztos hatással kész és arcasszippító szer...

Tavaszi és nyári évad 1902. Valódi brünni szövetek. Egy 3.10 m. hosszú frt 2.75, 3.70, 4.80 jó szövetnek, mely teljesen...

Ha őszül a haja, használja a „Stella“-vizet (Hair Regenerator), mely nem fest de a haj eredeti színét adja vissza...

SERRAVALLO 9370 CHINA-BORA VASSAL kitűnő helyreálló szer gyengék, vérszegénység és lábbadások számára...

Országos gyógyintézet HALL FÜRDŐHELY Felső-Ausztriában. Elsőrangú Jodbrom-fürdő az Alperekre való kilitással...

Császárfürdő Elsőrangú E kénesvízi gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdővel...

RIVIERA IBOLYA IGAZI IBOLYA ILLAT Kizárólagos készítői MOTSCHA & Co. BECS. L. LUGECK 3 sz.

A budapesti asztalos ipartestület védnöksége alatt álló és a kereskedelmi miniszterium által államilag segélyezett BUTOR csarnok és hitelszövetkezet...

VASÁRNAPI UJSÁG

18. SZÁM. 1902. BUDAPEST, MÁJUS 4. 49. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 24 korona, POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt félévre 12...

SOMLÓ SÁNDOR, A NEMZETI SZÍNHÁZ ÚJ IGAZGATÓJA. Múlt héten forma szerint is kifejezést nyert a Nemzeti Színházban beállott igazgató változás...

A Nemzeti Színház kiterjedt művészi testületében, a melynek előretörési vágyát minden egyes tagjára nézve méltányosan kielégíteni a legnehezebb feladatok egyike...

Ehhez mindenképpőlűt ügyeszeretettel kell; abból a kötelességtudás folyik, a mely meg együtt jár az önmegtadással. Ezeket pedig a vezetésnek az az igazságos eljárása könnyítheti meg...

SOMLÓ SÁNDOR.

MADÉC REZSŐ.

Az intendáns változa a személyváltozás szükségének körülményeit a szavalattal mutatva be új választottját, hogy tehetsége, jelleme, műveltsége és közvetlen szemlélet alapján ismert gyakorlati képességei érlelték meg benne...

a művészi feladattal, hogy összhangzón beilleszkedjen az egésznek keretébe, mert csakis ezen az úton érhető el a legmagasabb ideál: az összehatás. Az az igazi művészi előadás, a hol nem tűnik ki egy-egy kiváló, hanem a hol minden részlet egymásba olvadón szolgálja az egészet...

az izlésművelést fogja művelni; tárt kaput enged mindannak, a mi ebben a keretben szolgálja a közművelődést és kizárja mindazt, a mi posványos ízű. Hát csak tartson is ki következetesen e mellett. Életszükség ápolni ezt a tisztá irányzatot, a ledeségnek bőséges melegeit közt. A Nemzeti Színháznak az legyen a próbaköve, hogy a gyermeke lelki épésén csüggő szülő aggodás nélkül látogathassa családostul az előadásait...

sege zálog arra, hogy ő e magas feladatok fontosságát teljességükben átérzi s hogy azokért a férfi-jellem komolyságával helyt is áll. A siker persze nemcsak tőle függ, de két dolog megkönnyíti neki már a kezdetet is. Egyik, hogy mint maga is a pálya küzdő embere, teljesen ismeri a művészi személyzet szellemi értékét s hogy annak részéről úgy szólva egyértelmű jóakarattal, becsüléssel és rokonszenv fogadja. A másik, hogy közvetlen elődjének tevékeny és ügy-szeretettel párosult rövid munkássága egyengetett talajt ad át neki a tovább haladásra. A lefolyt két év alatt a pangást éltetjesség mozgalom váltotta föl, a közönségnek húzódozása elsimult, sőt érdeklődés kelt a shakespearei előadások iránt, a melyekhez egy évizéde óta lanyha érdek is alig volt. Igaz, hogy túl lázas gyorsasággal követte egyik újdonság a másikat, a mi ellensége annak, hogy a művész kifejt-hesse legjobb erejét, de viszont el nem tagad-ható, hogy a komoly irányt képviselte túlsúly-ban ez a műsor.

Somló Sándor sok tekintetben szerencsésebb helyzetet vesz át, mint a minövel most vissza-lépett elődjének beiktatása idején számolnia kellett. A Szigligeti-Paulay időszakkal kapcsolatos régi hagyományoknak a művészi személy-zet szónoka által hangoztatott ápolására ma simább út kínálkozik; de még mindig küzkö-déssel teljes munka lesz elérni a Nemzeti Szin-háznak azt a kettős főfeladatát, a mely egyfelől a hazai termékek művelését, másfelől pedig az idegen anyag betelepítését illeti. Közülök az utóbbi a kényesebb, mert ezen a révén önzönlük be a mételey s adja követésre a rugót.

A külföldi termékekre nézve csak is az az elfogadható szempont, hogy kizárólag az esz-meiri irányzatokat képviselő darabok nyerjenek bebecsültatást, s hogy az előkelő elmék gondolkozásával s a szinpadai technika meste-reivel is ismertessen meg a színház. Ezen a keretbe helyt foglalhat a tragédiától a bo-hózatig minden, a mi a lélekre hat; s ki-vető belőle mindaz, a mi kizárólag az érzé-kek lázítását tűzi ki célul. A hazai termé-kekből fönn kell tartani arányos beosztással a régi jót s utat engedni a Nemzeti Színház ma-gasztos eszmei célját szolgáló minden újnak. Ezen a révén hivatásos lelkes művelője lesz a művész is. Emelni fogja előretörését az a tudat, hogy nem csupán a szórakoztatásnak eszköze, hanem hogy a lélekneveléssel kulturmissziót teljesít.

Somló Sándort egész pályája és irodalmi munkássága hivatottá teszi arra, hogy ennek az irányzatnak útmutatója legyen. Ideális célt szolgálhat az írásai, a melyekkel gyakran ara-tott babérokat. Huszonöt éves korában nyerte «Első szerelem» című vígjátékával az Akadé-miától az első koszorút s a Teleki-díjnak három ízben lett részese. E díjjal jutalmazott művei közül a «Fra Girolamo» tragédiája sok részé-ben erős drámai hatással érvényesült a Nem-zeti Színházban s ma is tartja magát a műso-ron. Történeti színművei közül: «Zolt vezér ifjúsága» a báró Bánffy-díjat, a «Szombatosok» a báró Bornemisza-jutalmat, «IV. István» pedig a Kóczán-díjat nyerte el, s a Vigszínház 1000 forintos díja is «Királyi házaselet» című vig-játékának jutott. Irodalmi munkássága elisme-réseül úgy a Kisfaludy-, mint a Petőfi-Társaság tagjai közé sorolta.

Munkássága kiegészítéseül meg kell még em-litenem, hogy költeményeket is írt és hogy élet-hivatásra nézve színes volt. Tizenöt évig vidéki vándoréletet élt, kilenc év óta pedig az ország azon első műintézetének tagja s utóbbi időben rendezője is, a melynek mint java tettejében

levő 43 éves férfi, most az élére áll. Komoly, művelt és reményekre jogosító kézbe jutott a vezetés.

Sz—y D—s.

MADER REZSŐ.

A MAGYAR KIRÁLYI OPERA IGAZGATÓJA.

Új fordulóhoz jutott a mult napokban a magyar királyi opera: igazgatóját, Mészáros Imrét, a belügyminiszter rendelkezési állományba helyezte, az intézet igazgatásával pedig Mader Raoult (Rezsőt) bízta meg, a ki egyébiránt már hónapok óta helyettesítette szabadságon volt elődjét. Hogy az opera veze-tése ezzel jó kézbe került — az angol közmon-dás szerint: a «megfelelő helyre a megfelelő ember jutott». — arról az új igazgató múltja kezeskedik. Mader nemcsak európai művelt-ségű ember, de mint zenész is széles látókörű: a világhírű bécsi konzervatóriumnak legjobb növendéke volt, azután mint jogvégzett ifjú a bécsi operához jutott, a mely szintén a világ első művészeti intézeteinek egyike. Ennek ma-holnap húsz esztendeje; azóta gyűjtötte Mader tapasztalatait a legelsőrangú énekművészek és zenekar közepette, egy kiváló zenei műveltségű világváros pezsgő életében. Hetedik éve, hogy hazahívtuk; azóta itt mindenkinek rokonszen-vét megnyerte, a kivel érintkezésbe jutott, s egész erejét művészeti életünk emelésére for-dítja. Jól ismeri immár a hazai viszonyokat, s a fölmerülő tárgyi és személyi kérdéseket tapin-tattal, ügybuzgósággal oldja meg. Az olasz ze-nével túlterhelt és nagyon is komoly drámai műsört kellemes változatossággal és derüvel tette olyan vonzóvá, hogy az ő eddigi, helyettes-igazgatói működése alatt az operaház pénztári eredményei sokkal kedvezőbbek a mult évekbeli bevételénél. Az igazgatói állás az alapos, kitünő zenésznek csak megoróstitette tekintélyét a kar-nagyi széken; a zenekar Maderben különben is jölvétőjét látja, mióta ő a fizetésrendezés kérdésében bátran szót emelt a kormányánál.

Mader Rezső 1856 június 25-ikén Pozsony-ban született. Zenei tehetségét atyjától örö-költe, ki polgári iskolai tanár volt s a mellett a város zenei életében kiváló szerepet játszott: az «egyházi zene-egyesület» hangversenye-ste-re, azaz legkiválóbb hegedűse volt, de a mel-lett valamennyi vonós- és fúvóhangszert nem közönséges készséggel kezelt, úgy, hogy meg-esett, hogy ugyanegy hangverseny-estén mint fuvalavirtuóz és mint gordonkaművész is érvé-nyesült. A zenészpályát azonban a tanár úr nem tartotta elég hálsáknak, azért fiát a jogi pályára szánta, bár kitünő zongorajátzóvá nevelte. Történt azonban, hogy a fiatal Mader Rezső hangversenyen játszott és akkora sikert aratott, hogy a jelenvolt Zamoyski József gróf, a «Zenekedvelők Bécsi Társasága» alapító tagja, azonnal felajánlotta a fiatal embernek egy ala-pítványi helyet a társaság híres konzervatóriu-mában, hogy itt teljes művészi kiképzést nyer-jen. Mader a mellett bevezette jogi tanulma-nyait a bécsi egyetemen s államvizsgálatát (1879-ben) ugyanakkor tette le, mikor a konzervatórium pályázatán az első aranyérmert nyerte. Ezt 1880-ban egy másik. 1881-ben har-madizben is aranyérem követte. Az ifjú egy-aránt kivált Bruckner Antal zeneelméleti, Krenn Ferenc zenészerzési és Hans Schmitt zongora-tanfolyamán, még a százforintos «Liszt Ferenc-díjat» is megkapta, összes tanulmá-nyainak kitünő befejezéseért pedig a konzerva-torium nagy ezüst érmét.

Épen első nyilvános hangversenyére készült 1882-ben mint zongoraművész, mikor Jahn Vil-

mos, a bécsi udvari opera igazgatója meghívta a hirtelen távozott dr. Paumgartner helyére magánénekesei korrepetitorául; 13 éven át, míg Budapestre nem hívták, maradt Mader a bécsi opera tagja, utóbb balleketek és kisebb dalműveket is igazgatott a karnagyi székéből. A mellett, 1883 óta tíz éven át, a konzerva-toriumon mint zongoratanár működött; négy esztendeig az egyetemi ifjak «Akadémiai ének-egyesület»-ének karnagya volt; tizennégy éven át pedig királyunk testvéröccsének, Károly Lajos főhercegnek fiait: Ottó és Ferdinánd királyi hercegeket tanította és az egymást sürün követő házi hangversenyek lelke volt.

Közben az 1892. évi «Nemzetközi zenei és színművészeti kiállítás» külön színházának is karnagya volt. Első ballejtét itt adták először: a «Szirének szigete» címűt, mely azóta a bécsi operaház műsorán áll, hol már előbb (1891 február 13.) bemutatták Madernek «A menekülő» című három felvonásos dalművét. Említésre méltó, hogy ugyancsak a bécsi opera szinpadáról az egész világon elterjedt Mader-nek egy dala; Müller énekelte könnyed tenor-jával, betétül Adamnak «A longjumeau-i pos-tás»-ában («Dich muss ich ewig lieben»), «Örökké kell, hogy szeresselek»; szövegét minden mű-velt nyelvre lefordították. Ezen kívül is számos dalt írt Mader, főleg az udvari opera művészei számára, valamint karénekeket («Zsoldosok éneke», «A gravelotte-i trombita» stb.).

Budapestre 1895 december 1-jén jött, a ma-gyar kir. opera karnagyaúl; 1901 november 14-én Mészáros Imre operai igazgató helyettesí-tésével, 1902 ápril 17-én pedig, a helyetteség vagy ideiglenesség jellege nélkül, a magyar kir. opera igazgatóságával bízott meg. Itteni zene-szerzői sikerei ismeretesek. «A piros cipő» című ballejté először 1897 január 9-én s azóta több mint százszor kiváló tetszés mellett került színre az operában; ugyanott nagyon tetszett «She» című ballejté (1898 febr. 5.). Ezek után egy-egy kis kitérés következett a Népszínházba, hol «A kadétkisasszony» című operetjé 1900 januárjában került színre, és a Magyar Szin-házba, hol «Primadonnák» című operetjé 1900 december 29-én adták először. Legújab-ban az operaházban «Szerelmi kaland» című új ballejté aratott nagy tetszést (1902 április 15-én) bájos, dallamos keringőivel, csillogó hangszerelésével, a Kéményi Jenő tervezte fényes látványosság keretében.

Az igazgatás sok teendői egyelőre aligha engedik Maderben szőhöz jutni a zenészerzőt; de hogy szakértelme és tevékeny lelkiismeret-sége új működési terén is olyan szép sikereket fog felmutatni, mint azelőtt zeneköltői tehetsége: azt bizton remélhetjük. K. I.

MEGTÉRÉS.

Emlékszel-e még a boldog időkre,
A játszi gyerekkor álmaira?
S a kertre, hol akkor játszava, kötődve
S kéz-kézbe bolyogtunk ide-oda?

Emlékszel a vénheft gesztenyefára?
S hintáinkra az árnyas gallyak alatt?
Egymásba fogóztunk ide s tova szállva
S vállamra kibomlott szőke hajad.

És jut-e a komlós lugas eszedbe?
Ott járt a játék: férj és feleség...
Emlékszel a dőre gyerekszereléme
S hogy' loptam a csököd', emlékszel-e még?

... Régi volt! Tova szállt pár tavasz azóta,
És engem az élet messze vetett
S játékaidban, hajh, sorra csalóddva
Találkozom ime újra veled.

Szép vagy, viruló vagy, büszke kisasszony
S hogy rokoni csököd ajkamon ég,
Föllángol e csököd bántos arcomon,
Mint egykor, ah akkor, valaha rég.

Ajkam, mely a bűnök kéjéit itta,
Új, tiszta gyönyörbe ízele bele ma...
Mondd, szép-e a kert még? Ott-e a hinta?
Zöld még a lugas, meg a gesztenyefa?

Ha majd vezekelve bejárom e kertet,
Eljősz-e a régi helyekre velem?
Hogy fejem' a porból ott fölemelked
S megváls a te tiszta, hí szíveden?

Telekes Béla.

SZÍVBŐL SZERET...

Szívből szeret egyik ember,
Csak gyűlöl a másik,
Mehuzódik egy szerényen,
Más örül a híren, néven,
Az meg pénzre vágyik.

Fáradozva, napot lopva,
Mosolyogva, sírva
Addig-addig botorkálunk,
Míg egyszer csak kősa lábunk
Bebotlik a sírba!

Miklós Elemér.

ZSÁMI MIHÁLY.

Elbeszélés.

Írta Szemere György.

I.

A hetedik huszárezred első divíziója Imregen fe-küdt, mint a hogy mondani szokás.

Egy rongyos kis város ez az Imreg, de azért van czukrászda benne és szép leány is akad. Sarkantyűpengésre piruló kis lánykák és merészszemű hölgyek között válogathatót a garnizon. A mi közből esik, azzal nem törődik a huszártiszt, ha nincs kauziója, — ha van, akkor sem mulat vele: elveszi.

Ha meg, tudniillik. Mert estek meg már olyan csököd, hogy nem kellett huszártiszt a kauziós leánynak. Egy ilyen hihetetlen leány lakott Imrigen is: Berend Jolán. Pedig miesoda kapitány udvarolt neki! Egy öles, sasorrú, karcsú dalia, az armádia legnagyobb lovasa és leghíresebb vívója, a ki azonfelül még kamarás is vala: Hegyesi Zoltán. Egy Mars méltóságos czimmel, és nem kellett Jolánnak!

— Eszelős az a leány, — jelentette ki egy-szer Hegyesi borközi állapotban, mert vérgig sértette, hogy vissza merte őt utasítani a szép Jolán.

És tisztársai, a kik féltek kardjától, rá-mondták: eszelős, eszelős... Pedig tudták, hogy okos a leány. Olyan tökéletes, olyan har-monikus volt minden szava, mint ragyogó szépsége. Eszes, ötletes és nagyon becsületes szívű volt ez a leány.

De hát Hegyesi Zoltán szemében kicsinyessé vált minden kiválósága azon oknál fogva, hogy nem akart a felesége lenni. Neki! a kinek világ-életében asszonyféle még ellent nem állott, a ki annyi fehér szárnyat perzselt össze szeme egy villanásával!

És emésztő düh fogta el a huszárkapitányt a leány makacsága miatt.

— De hát tulajdonképen miért nem szeret, az Istenért?! Hát milyen ember kell magának?! S hogy Jolán nem felelt, fékeveszetten foly-tatta:

— Ez szivtelenség, Jolán, vagy jobban mondvá arrogánzia magától!

Most már felelt a leány:

— Nem inkább maga az arrogáns kettőnk közül, Hegyesi? Indulatba jön azért, hogy akadt végre valaki, a ki nem tudja szeretni!... Mi jogezimen? A szépsége jogezimén, vagy mert jó lovas és jó vívó?

— De hiszen szeretem is. Becsületesre mon-dom, hogy szeretem.

— S ha úgy van is, Hegyesi, — jegyzé meg a leány fölényesen, — ha a szeretete viszonzásra nem talál: abba bele kell nyugodnia az igazi férfinak. Tűr, küzd, remél, — vagy oko-sabban: lemond. De egy nőt támadni azért, hogy nem viszonzozza szerelmét!... Tehetek én arról? Arról sem tehetek, hogy szőke vagyok...

Úgy konverzált pajtásaival Zsámiska, — a mi igen kellemetlen volt nekik, miután nem lehetett a beszédjét annak venniük, a mi volt: gorombaságnak; annak kellett venniük, a minek lát-szott: tréfának, vagy épen böknek. Mert nevet-séges az, a ki a törnek nem a nyelét, hanem az élet markolja meg.

III.

Ezek után elbeszélhetem a Zsámi Mihály esetét akár ballada-rohamban is.

Beleszeretett Berend Jolánba. A hogy meg-látta, tüstént. A kis özvegy báróné házimulat-ságán látta meg először a rút férfit a gyönyörű leányt. És hogy meglátta, többé az egész estén nem bírta róla levenni tekintetét. Csodálatosan ismerősnek tetszett neki a leány: azok a nagy, nedves fényű szemek, az a királyiölt tartás s az a kettős hajkorona magas, fehér homlokán. Biz-tosan tudta, hogy látta valahol. Nem tudta hol, de látta...

A Zsámi Mihály álmainak tündére volt Be-rend Jolán. Hát nem esuda, hogy megismerte őt. Hiszen az ő képzelete teremtette saját esz-ménye képére.

Zsámi Mihály felsőhajtott:

— Oh beh kár, hogy nem angyal!...

Mert egy bolond költő volt ez a katona.

Annyira bolond azonban mégsem volt, hogy bűnük adja fejét, a miért földi leányává vál-tozott az ő képzeletének szárnyas angyala. Nem adta bűnük a fejét, hanem bemutatta neki magát, megfogta feléje nyújtott kis kezét és lelkébe merítette kigyúlt tekintetét. És ekkor egy csöppet sem kancsalított Zsámi Mihály. Vagy hogy csak észre nem lehetett venni, úgy fénylett a szeme? — Az is lehet.

De nem tudhatni. Az azonban bizonyos, — hallotta Hegyesi is, — hogy igen melegen búcsuzott el Zsámiskától Jolán.

— Meglátogat bennünket, édes Zsámi?

— Ha parancsolja.

— Kérem. Igen kérem. Nagyon jól mulatok magával.

— Én meg nagyon boldog vagyok a köz-e-lében.

— Oh, hisz én csak egyszerű leány vagyok. Hol vagyok én a maga nagy szellemétől?

Tehát — úgy látszik — elárulta lángesztét a leánynak Zsámi Mihály. És valószínű, hogy ez a bizalom és kitüntetés hízelt Jolának. Azért volt olyan piros: az örömtől. Vagy mi?...

Zsámi Mihály ezentúl mindennap elment földi angyalához.

Hegyesi Zoltán pedig mindennap elhatározta, hogy elteszi láb alól azt az otromba gavallért, a ki udvarlásában zavarni merészeli őt. Mert többi tisztársai respektálták a nagy Zoltán szerelmét; sohasem feszélyezték jelenlétükkel a híres párbajozót, mikor udvarolni méltózta-tott neki.

És ez a Zsámi — nemcsak hogy megakadá-lyozott tolakodásával minden bizalmas együtt-létet, de megnehezítette Hegyesinek a leány-nyal való társalgását is. Nemcsak megnehezi-tette, szinte lehetetlenné tette. Mert folyton csak az ő «ostoba» elméségén mulatott a leány. És szórakozottan, sőt unottan hallgatta a Hegyesi «piramidális és fenomenális» meg-jegyzéseit.

— Nálam van az ész és az akarat ereje, — azoknál a szépség és kedvesség. Elvégre is én vagyok előnyben, nem követelhetek a Gond-viseléstől mindent, — mondogatta magában. — Különbben is — folytatta gondolatait, — kis libák kegyéért és üresfejűek barátságáért kis-lyúmat sem érdemes megmozdítanom. A kit magamhoz méltónak itélek, az majd fog szeretni engem, ha úgy akarom...

És egy pillanatra sem hagyta el ajkát a fölé-nyes mosoly. Azzal üdvözölte tisztársait a czukrászdában, a tisztai asztalnál; azzal bo-szantotta fölőbbalóit és a kaczer hölgyek közönyét is ezzel a mosolylyal honorálta. Csak

ORAN.

Hát hogyne határozta volna el a nagy Hegyesi, hogy megbünteti ezt e hallatlan «arroganciát». Minek túrné, a mikor olyan pompás kardja van. Kihívja, aztán levágja a fülét, vagy felvágja a hasát: ez volt az első terve Hegyesinek.

De ezt a tervet nem volt képes megvalósítani, mert nem tudott belekötni a fránya kaptányba. Olyan volt ez, mint egy villanytelep: leütött mindenkit, a ki közelébe merészkedett. Egy megjegyzés, egy mosoly, egy mozdulat, és sziszegve hátráltak a bátrak a lángeszű ember szarkasztikus elméjének kartácsa elől. Nevetségessé senki sem akart lenni: attól nagyon irtózik a katona. Hát pedig annak tette volna ki magát Hegyesi. Mert tetteleg nem bántalmazhatta. A tettelegesség diszkvalifikál.

Tehát a párbajt el kellett ejtenie. A boszúnak ezt az egyedüli «tisztességes» módját. Nem maradt egyéb hátra, mint hátulról leütni azt, a ki előlről megközelíthetetlen.

Nem kell azt hinni, hogy sokat skrupulizált Hegyesi, míg az orvátmadásra rászánta magát. Gavallér, gentleman volt ugyan, mint a hogy mondani szokás, de csak úgy. Nem annyira maga miatt, mint inkább a miatt, hogy: «mit mondanak?» A pletyka volt az ő tilalomfája, nem lelkiismerete a törvénye. Hát az ilyen gavallér könnyen rászánja magát olyan dologra, a mi ki nem sülni, — ha csunya is a dolog. Fő, hogy ki legyen elégtve hiúsága és boszúvágya; a többi mellékes.

Azt eszelte ki Hegyesi, hogy — a mitől ő maga oly nagyon félt, — nevétségessé, lehet-

lenné teszi Zsámi Mihályt a Berend Jolán szemében. Az eszme jó volt s a tervet hozzá pokoli ügyességgel szőtte meg. Úgy hogy sikerében alig lehetett kételkednie. És mindössze tiz forintjába került.

Ezzel a tiz forinttal a Berendék inasát vesz-

TUNISZ

tegette meg, hogy zsiros szappannal kenje meg a szalon kandallója előtti parkettet, ott a hol Zsámi Mihály szokott állva beszélni, gesztikulálni is, hogyha tűzbe jött. A szappanosított parketten kellett Zsámi Mihálynak elbuknia vagy hanyattvágódnia, hogy nevétségessé legyen...

Zsámi Mihály csakugyan orra bukott a parketten, hogy a vére legott megeredt. Tehát a

lát... És akkor összezsugorodnék az angyala szárnya... És nem látna benne többé egyebet, mint egy közönséges, hétköznapi buta ember-állatot: olyat, mint a többi... És akkor oda az illuzió! Költői lelkének eme fényes szivárványa letűnik egérő.

Ettől remegett, félt Zsámi Mihály. És nem hiába félt...

Jolán kacagott. Ajkára harapott és elfordította fejét, — de kacagott. Nem birt az ostoba dsinnel. Az ostoba dsin megrángatta és — legálább úgy látta Zsámi Mihály — eltorzította klasszikus szépségű íves ajakát.

És Zsámi Mihálynak egy könyösepp gördült végig az arcán. Aztán — meghúzta a Hegyesi fülét. Mint egy paraszt, úgy viselte magát: tettelegességre vetemedett asszonyok előtt az az előkelő lélek, az a nagy úr... Hja, ha egyszer megbillen a lángész egyensúlya: szörnyen nagyot billen az...

A tiszték felugrottak, valamennyien. Hegyesi fölemelte, de — lebecsátotta öklét. Jolán ott csüngött a Zsámi Mihály nyakán: a saját remegő testével védelmezte meg őt, hogy elűzte az ostoba dsinnek a helyzet tragikumát.

De a rút ember nem fogadta el ezt a protekciót tőle. Szeliden eltolta magától a szép leányt s hangja se remegett, a midőn ezt mondta neki:

— Most már többé egymáshoz méltók nem vagyunk...

pokoli terv jól sikerült. Mindenki kacagott. Szalonhangulaiban, távol a lélek belső világától nevetni muszáj az ilyenek a legkomolyabb embernek is: Egy feszes tartású, kardos katona feltápáskodik a földről, mint valami béka — alig bír felkelni, — még megcsúszik egy párszor, — aztán zsebkendővel befogja az orrát — és...

Zsámi Mihály óvatosan lehajlott a földre és végig húzta ujját azon a helyen, a hol elbukott. Aztán bevárta, míg a Hegyesi által ezen mulatságra összecsisztott társaság jól kikacagta magát... E közben szinte habozva Jolán felé fordította tekintetét... És halál-sápadtság iltte meg arcát... De nem a düh kergette vérét a szívébe: félt, remegett Zsámi Mihály! Nem a férfiúi méltósága ellen intézett hitvány merénylet feletti felháborodása uralta érzéseit. Azon csorbát nem ejthet ember fia. S a mi csorbát rajta a társadalom elképzel magának: azt könnyen kiköszörülheti ő, akár oly fényesen, hogy tapsviharra ragadja vele a legostobább tömegembert is. Az ideálért remegett Zsámi Mihály. Attól az eshetőségtől, hogy komikus bukása kacajra fakasztotta az ő angya-

Zsámi Mihály másnap lelőtte Hegyesit. Harmadnapon a saját szívébe lött. Új angyalra vágyott a — telhetetlen! Nem tudott élni ideál nélkül...

MAGYAR HAJÓJÁRAT AFRIKÁBA.

I.

Most jött híre, hogy a «Buda» nevű szép magyar gőzhajó elsüllyedt a spanyol és afrikai partok közt, de kevesen tudják, hogy ez a «Buda» egyike volt azon két hajónak, — a másiknak «Arpád» a neve, — melyek ez év január hava óta, az «Adria» magyar tengerhajózási társaság által rendszeresített új vonalon jártak, Fiuméből minden harmadik vasárnap indulva Afrika felé 42 napig tartó utazásra.

Erről az ép oly érdekes, mint változatos útról közlünk most ismertetést.

A vonal útiránya ez: Fiuméből (illetőleg Triesztből) Sziciliába megy a hajó, ott Messinát és Palermót érintve, Nápolyba indul s onnan átmegegy a Közép-tengeren Tuniszba. Innen kezdve, folyton az afrikai partok látványában Algirba megy, majd tovább Oranba. Itt ismét átszeli a Közép-tengert s Spanyolország egyik legszebb városát, Malagát érintve, Gibraltárba érkezik, a mely hely a világ

KARAVÁN AZ ALGIRI SIVATAGON.

Algirből kitűnő automobilokon lehet a sivatag közelesei részére kirándulni. Jól berendezett, s a budapestiekénél jóval olcsóbb szállodák állnak a turisták rendelkezésére, egyszóval megszokott európai kényelmét nem kell itt nélkülöznie senkinek.

Mintha úton volnánk együtt, úgy kalauzolom az olvasót a hajóvonalon végig.

Fiumében hajóra szállván, elsőbb is szét-nézünk leendő tengeri tanyánkon, az «Arpád»-on, melyhez teljesen hasonló volt a közelebb elsüllyedt «Buda» is. (Egyik képünk magát a hajót: az Afrika-járó «Arpád» gőzöst tünteti föl, egy másikon a hajó előrése látható s rajta a hajó parancsnokának, Tianich lovagnak neje.) Vasból vert, erős szerkezetű, 720 tonna = 7200 mázsa teherre számított gőzös, mindamellett szép formájú. A biztonságát illetőleg a legújabb rendszer szerint van építve. A hajó belseje négy, egymástól teljesen elszigetelhető részre van osztva, úgy, hogy ha veszély esetén az egyik rész léket kap is s megtelik vízzel, a többi rész vízmentes marad s föntartja a hajót, míg valamely kikötőbe menekülhet, vagy segély érkezik. Sőt a hajófenék is kettős s ha netán valamely zátonyon betörne az alsó hajófenék, — a belső még megvédené a gőzöst a gyors elsüllyedéstől. Van ezenkívül a mentésre négy nagy mentő-esónak s minden utas ágyában, a fejevének alatt egy a derékra kapcsolható parafa mentő-készülék, mely fentart egy embert a víz-szinen. Szóval, az életbiztonságra minden szükséges intézkedés meg van téve.

A parancsnoki híd alatt, középen van a hajószalon; modern csinnal, nagy tükrökkel, márványkandallóval, diszes csillárokkal és pálmacsoportozattal ékesítve. Itt szolgálják fel a reggelit nyolcz órakor, az ebédet déli 12 órakor s a vacsorát esti 1/27 órakor. E teremből négy folyosó vezet az utasok fülkéibe, melyek igen izéles berendezésűek. Kényelemről nemesak a hajóalján, de fönn a földelzeten is bőven van gondoskodva. A 42 napi út oda s vissza az I-ső osztályban, teljes ellátással, 640 koronába kerül. Második osztály nincs. A harmadik osztályt a földelzeten, csak munkások, szegény kirándorlók veszik igénybe.

A RAKODÓ-PART ALGIRBAN.

legnagyobb tengeri erőssége s megtekintése páratlan látványosságot nyújt.

A gibraltári tengerszoroson át az Atlanti Óceánra indul a hajó s egyszersmind újra a túlsó, afrikai partra csap át — Marokkóba. Egymás után érinti itt Tanger, Dar-El-Beida, Mazagan és Mogador marokkói parti városokat s innen aztán, ugyane vonal közt visszafut Fiuméba, visszatérőben esetről-esetre érintve Velenczét is.

Az új hajózási vonal rendszeresítése kiviteli kereskedelmünk fejlesztése szempontjából vált szükségessé. Afrika-parti konzulaink, Grubisich-Keresztur tuniszi, Rémy algiri és Gross malagai főkonzulok évek óta javasolták, hogy rendszeres hajójárat közvetítse Fiuméből a magyar kivitelt Afrika partjaira. E javaslatot a külügyminiszterium, s újabban kivált Hegedűs kereskedelmi miniszter pártolta s kezdeményezésére az «Adria» végre megnyitotta a vonalat.

Nem czéлом itt azt fejtegetni, mit várhat kiviteli kereskedelmünk emez új vonaltól, csupán az útra és annak szépségeire terjeszkedem ki, meg levén győződve, hogy nemsokára a magyar közönség közül is sokan megfordulnak ezen érdekes vonalon. Hiszen hat hét alatt megismerheti itt az utazó Dél-Európa nevezetesebb partvárosainak nagy részét, Afrika északi partvidékét s a Szahara-sivatag egy-két oázisát is, s végül a legrégebb, 2000 év előtti mór emlékeket Marokkóban, ép abban az állapotban, a minők azok Krisztus születése idejében voltak.

Tuniszt és Algirt a francziák, főként a partvidékeken már teljesen bevonták a polgárosult világ keretébe s pl. Biskra oázisra vasuton lehet eljutni a tengerpartról, sőt úgy Tuniszból, mint

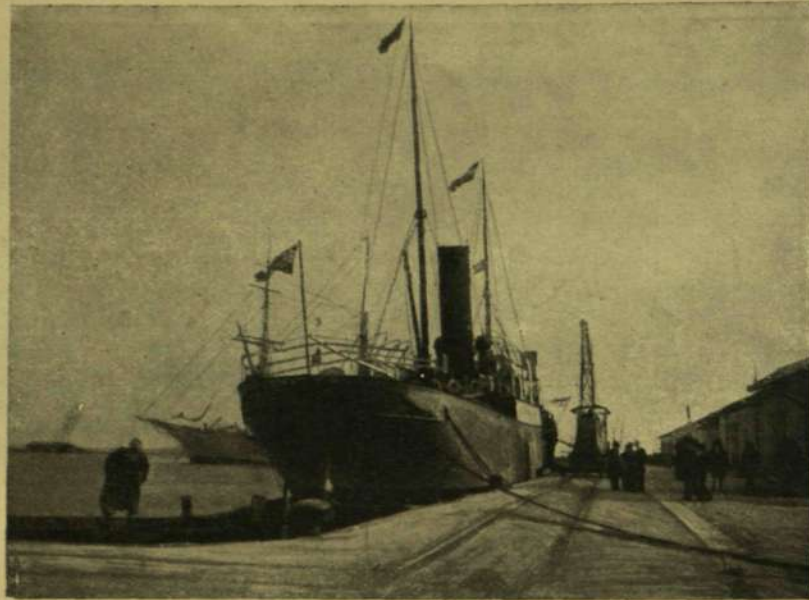
ALGIR.

KÉPEK ÉJSZAK-AFRIKÁBÓL.

A BAB SUIKA-TÉR TUNISZBAN.

KÉPEK ÉJSZAK-AFRIKÁBÓL.

Az Adria társaság 'Árpád' hajója.

AZ 'ÁRPÁD' HAJÓ ELSŐ AFRIKAI ÚTJÁRÓL.

Fiumétól változatos a parti tájkép egész Szicíliaig, melyet két és félnapi utazás után érünk el. *Messina*, *Palermo* ósépítkezési városai, hatalmas kikötői, élénk mozgalmak utcai élete; a tengerszoros Scylla és Charybdis közti örökké zajló tenger árama, majd *Nápoly* fénséges panorámája, az örökké füstölő Vezuvval, egyaránt gyönyörködtetik az utas szemét. Majd a bizzar *Capri-sziget*, Garibaldi szülőföldje mellett haladunk el, oldalt hagyjuk a tengerből nagy cukorsüveggé kiemelkedő Stromboli-vulkánt s Máltába érünk, a Közép-tenger emez édenébe, melynek nevezetességei megtekintésére — épügy mint az említett városokban is — egy-egy napi időnk van.

Innen át *Afrika*, *Tuniszba* 24 órai utazásunk kezdetét; oldalt hagyva két érdekes sziklacsoportozatú szigetet, a kis és nagy Zembrát s ezzel belépünk az igazhivők óriási birodalmába.

A tuniszi öböl tengerparti hegyfokát az egykori hatalmas *Karthago* romjai foglalják el; távoseveinkkel e rom-utazók óriási labirintját jól áttekinthetjük. Az öblöt palmavirányos partjait *Poletta* város foglalja el, míg a négy kilométernyi új eszatonán áthaladva, *Tuniszba* érünk.

Tarka kép köti le figyelmünket *Tuniszban*. A parton száz meg száz arab, fellah, beduin, berber, mór és fekete szudáni tolong, fehér burnszokban, fezzel, vagy szines turbánokkal fejükön, itt-ott egy-egy asszony vagy leányalak, gondosan bekötött arccsal. Tevekaravánok, ósvérhajcsarók közvetítik a parti forgalmat, míg a várossal már villamos közúti vasút és számtalan automobil közlekedik. A házak lapostetőjűek, de balkonokkal, ablakkal ellátva; a fútezákon palma és bambusz-sorok, olajfaligetek.

Közvetlen az új Tuniszszal összenöve áll ezredéves állapotában a régi arab Tunisz, mintegy 100,000-nyil lakosságú, temérdek apró, szűk utcáival, melyek ritkán szélesebbek egy méternél, de házai négy-öt emelet magasak s kivétel nélkül ablaklanok. Kandi szem ne lássa meg a ház fehérlését; azok meg csak a maguk belső dolgai után lássanak! A földszintet apró, 1—1½ négyzetméter területű boltocskák foglalják el; középen guggol az arabs boltos, sziva ópiumpújáját s szóval adva véve a portékát, ha ugyan félnaphosszat akad levője.

Idé közel van a nagy sivatag s ezért nagy karaván-keresedelem foly itt be belső *Afrika*-ból. Az Európából orvosi tanácsra *Afrika* jövő tüdő- és gégebetegség az itteni goletti villatelepen, vagy beljebb a biskrai remekszép óázison keresnek gyógyulást, hová innét már vasuton lehet utazni. Az itteni szanatoriumok olcsók, a tuniszi szállodák pedig fényben, pompában a párisiakkal versengenek.

A tuniszi osztrák-magyar konzulátus titkára, báró *Bailon* magyar fiatal ember, a báró Fiáth-családdal rokon s Veszprémmegyéből származik. Tizenkét év előtt, mint volt huszártisz, Keletre ment; majd több évig a konstantiná-

polyi nagykövetségnél szolgált, míg *Tuniszba* helyezték át. Föltette az iszlám-vallást, szive szerint azonban magyar maradt s minden házáknál, ki jó tanácsért hozzá fordul, szívesen támogat.

II.

A kik *Tunisz*-ból folytatják útjukat *Algírba*, illetőleg *Marokkóba*, ha épen mellőzni akarják a különben rendkívül kényelmes tengeri utat: *Tunisz*-ból *Algírba*, sőt onnan *Oranba* vasúton is utazhatnak. A ki azonban *Marokkóba* száraz-földön akar eljutni, azt csak ösvéren, tevéháton teheti meg, egyébként nem.

A vasúti utazás *Tunisz*-ból végig *Algír*ig a lehető legkellősebb, a mellett végtelen hosszú s méregdrága. A személykocsik picinyek, alacsonyok. Megáll a vasút minden nagyobb arabs telepén, a tengerparttól messze a belföldön fekvő *Constantine* arab városnál félnapot vesztel s óriás kanyarulattal fordul aztán ismét a tengerpart felé *Algír*-nak. Azt az utat, a mit egy magyar gyorsvonat 7—8 óra alatt befut, ez a vonat két nap alatt teszi meg. A tengeren az út csak 390 tengeri mérföld s így (a hajó 10 mérföldes óránkénti sebességével) 39 óra alatt *Algírba* érkezik.

A tengeren való utazás itt sem unalmas. Mindig partközéltben fut a hajó; mindig látni a

Rukavina S., a 'Buda' első kapitánya.

Tianichné Zora asszony, az 'Árpád' kapitányának felesége.

parti arab telepeket, a bonai, philipsvillei partokat, magas hegycsúcsoktól övezve; a tengeren majd itt, majd ott tűnik föl egy-egy szembejövő hajó; a hajó körül a nagy delűn-halal járók villámgyors bukfencz-táncukat; el lehet rajta szórakozni, unalomról szó sincs.

Egyszer aztán feltűnik a látóhatáron *Algír*-félsziget panorámája.

Harmincz évvel ezelőtt is láttam; akkor csinos arab fészek volt, jelentéktelen apró kikötővel; házai, utcái ablaklanok, egyszerű fehér négyzetek, mindmennyi nagy krétkoczkák. A parton bábócskák, dologtalan arabok álldögáltak; újság volt nekik egy-egy tengeri vitorláshajó érkezése.

És micsoda változás van most! A kikötőt óriási félkörben három kilométernyi hosszú pompás árkad-sorok szegélyezik, három sorosan egymás fölött, mint valami nagy vasúti viadukt emeleti. Ez árkokok sok ezernyi boltíves nyílásainak mindennek egy-egy árúraktárt, boltot, irodát foglal magában; előttiük föl s alá repülnek a nyitott villamos kocsik s száz meg száz automobil; legfölül a világ legszebb palaszorai szegélyezik a tengerparti sétányt, háttérüli négy emeletes pompás palotaszorok emelkednek, párhuzamosan egymás fölött — a város talaját képező magaslat ormái.

Jobbról s balról a város körül, míg a szem el-lát, egymást váltják fel a pazar építésű villa-telepek, körítve datolyapálma, narancs és citromfa ültetvényekkel; itt-ott egy oszlopos mórpalota, kupolatetős mecset; lenn pedig a hatalmas kikötő, ezernyi hajójával, számtalan bárkájával, nagy hadihajóival; az árbozardórló lengő minden nemzetek lobogóival: oly kép, melyet híven toll le nem írhat.

A Bab-Azoun-utca valóban a világ egyik legszebb körútja. Három kilométer hosszúságban vonul végig a félkörű városon. Jobbról-balról a paloták mind négyemeletesek, balkonosak és szögletornyúak; a földszintet végtől-végig árkaoszlopszat képezi s ez árkokok alatt — védve hőség s eső elöl — van a sétány. A paloták alja mind fényes kirakati üzletek és étkezőtermek által van elfoglalva. Itt hullámzik *Algír* népe s ezernyi idegen egész napon át s főként esteben, mikor acetylen-fényárban úszik ez a két végtelen árkaoszoroszat jobbról s balról, melyek közt az út közepén villamos és automobil kocsikkal versenyt rohan a tevé, ósvér s arab lovas.

Algír városi parkja mindössze tíz éves ültetvény s a kikötő felől jobboldalon terül el hat négyzetkilométernyi tere. Valóságos édenkert ez s itt csodálhatni az afrikai természet buja voltát. Az egymást keresztező utak szegélyei mind terebélyes koronájú nagy datolyapálma, a háttérben banán-ültetvények, közepütt narancs- és citromcsoportozatok, szakadásig tele illatos gyümölcsökkel. A tenger tiszta légáram, megteleve az életadó illattal, lengi át aztán az egész várost.

Miként *Tuniszban*, úgy itt is olcsó az ellátás a hotelekben s a magánházakban. Persze, a ki

nem beteg tüdővel, s üdülésre jó ide, hanem kedvtelésből, az aztán élhet s költhet itt ép úgy, mint a párisi Champs Elisée vagy a boulevard des Italiens hoteleiben. Elveszik itt a pénzt francziák, arabok egyaránt, csak legyen, a ki szórja. Előzékeny szívesesség, udvariasság fogadja az utast lépten-nyomon.

Algír fölkereső magyar hazáfiainak ajánlom, hogy partraszálláskor keressék föl közvetlen a kikötőben a hajózási irodát tartó *Marchesi József* fiúmei származású hazánkiát, ki 30 év óta lakik itt s ki szívesen fogja őket kalauzolni s jótanácsaival támogatni.

*Algír*hoz mindössze 207 tengeri mérföldnyire van nyugat felé *Oran*. A hajó ez utat 20 óra alatt teszi meg. Útközben a parti látkép egyik legérdekesebb pontja *Bisarte* megerősített ó-arab parti város, mely most az afrika-parti francia hajóhadnak főkikötője, mindig nagyszámú csata-kész francia hadihajó áll horgonyon.

Oran városa is érdekes látképet nyújt. Lejtős hegyoldalon terül el ez is, mint minden északafrikai parti város s így a tenger felől egyszerre áttekinthető. Kikötője nem nagy, régi bástyáit erős földművekké alakították a francziák. A városa néző hegycsúcson, miként a gibráltári erődmagaslaton messzehordó páncczeltő ágyúkkal megrakott várcs van; alatta lenn a tengeren torpedólovó és torpedóvadászó hajók állnak horgonyon.

Még itt is európai kulturára találunk. A rakpartot elevátorok, számtalan dohány- és szivar-gyár foglalja el s ha nem látnók a város fölé emelkedő arab mecsetek kupuláit s a minareteket, azt hinnék, még Európában vagyunk. Villamos vasúttal, acetylen-világítás s föbb utcákon; a palma- és bambusz-körített tengerparti terraszokon a francia hadsereg számszínű egyenruhás népe s tisztjei között, a francia divat hölgyei és gentlemanjei tartanak korzót; estenden a zuv-katonák turbános zenekara hangversenyre a köztetereken s riadó takarodóval vonul a laktanyákba. Azért éjjelkor is pezsgő az élet *Oranban*, akár odaát az igazi Franciaországban.

Az ötvenezernyi lakosságnak fele még benzüzlött arab s így meglehetősen afrikai képe van itt is a városnak. A benzüzlöttek türellemmel nézik az idegenek tétőzölését, nem is bántják őket; de nem tanácsos mecsetekbe betekinteni, mert — tapasztalásból tudom — sokkal hamarabb ér ki az ember abból, mint a hogy bement.

Oranból ismét az európai part felé szeli át a Közép-tengert a hajó és Spanyolország egyik legnagyobb kikötőjébe, *Malagába* megy. Az út odaát 20 óra.

Ez a tengeri út sem érdekeltlen, noha partot nem látni egész napon át. Am a vizi életet, a tengeri hajók forgalmát tán sehol sem lehet úgy észlelni, mint e vonalon, hol az Atlanti-óceánból jövő s odamenő gőzösek számszámra kereszteszik az utat s a látatárban mind újabb gőzösek s vitorlás hajók tűnek elő, minduntalan változó, élénk képet rajzolva a szemlélő utas elé.

Az egykori mórkok által nagy fényűzéssel épített régi spanyol város rendkívül érdekes. Az ósregi várerőd, a bikavidorok roppant amphi-theátruma, a hatalmas székesegegyház, az új parti esplanade, melyre áthordták *Afrika* legszebb exotikus növényeit, egyaránt megkapják mindenki figyelmét.

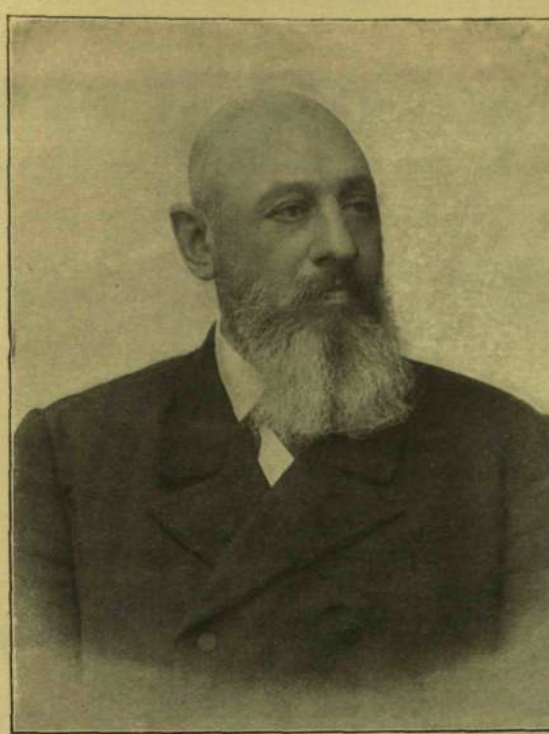
Itteni főközönségünk fivére, *Federico Gross* bírja *Malaga* legnagyobb borpincéit és olivalajgyárát. A Gross-család 1805-ben költözött Németországból ide s száz év alatt Dél-Spanyolország legnagyobb kereskedelmi cégeinek egyike lett. *Malaga* borpincéi egy egész városrészt foglalnak el, melybe külön vasúti vonatok járnak be.

Hetedfél óra alatt teszi meg a hajó *Malagától* a 65 mérföldnyi utat *Gibraltárba*, a Közép-tenger atlanti kapujához. Alkalma van az utasnak alaposan megtekinteni e hatalmas erődöt. És szinte szabadabban lélezkik a hajóép is, mikor az ezernyi rátátógató ágyútorok látköréből ismét a nyílt tengerre ér, az Atlanti-óceánba.

Kömpolthy Tivadár.

A 'BUDA' ELSÜLYEDÉSE.

Emlékezzünk meg a szegény 'Budá'-ról, mely született, azaz épült 1892-ben *Newcastle-ben*, Nagy-Britanniában; a *Wigham* Richard-

Szipjagin, a meggyilkolt orosz belügyminiszter.

fénykép-felvételek ezen járaton készültek. Kapitánya, *Rukavina S.*, kinek arcképét szintén bemutatjuk, egyike az 'Adria' legrégebb és legkipróbáltabb tengerészeinek s az ő hidegvéré s határozott, biztos intézkedései tették lehetővé, hogy a sülyedő gőzös utasai és személyzete nagyobb baj nélkül megmenekülhettek. A 'Buda' épen hazafelé tartott, de már nem érhetett vissza a fiúmei révbe. Helyébe más hajó lép az afrikai szolgálatba, míg az 'Adria'-társaság egy új 'Buda'-gőzessel nem pótolja az elvesztetett.

Mert a hajók sorsa is olyan, mint a mienk: újak jönnek a kidőltek helyébe.

Dr. Kovács József.

A MEGGYILKOLT OROSZ BELÜGYMINISZTER.

Szomorú világhírességet vet az orosz közviszonyokra, hogy most alig egy év leforgása alatt már a második orosz miniszter lett gyilkos merénylet áldozata: *Szipjagin* Szergejevics Dimitrij belügyminiszter, a kit április 15-ikén lőtt agyon az államtanács épületének előcsarnokában egy katonatiszti ruhába öltözött diák.

Szipjagin, kinek arcképét mai számunkban találja az olvasó, 1853-ban született. Tanulmányait a pétervári egyetemen elvégezvén, 1876-ban állami szolgálatba lépett s 1882-ben a szenátus tagja lett, hol abban az osztályban működött, a melynek illetékesége köré tartoznak a fel-ségsértési pörök. 1886-ban charkovi helyettes kormányzó lett, két év múlva *Kurland*, 1891-ben pedig *Moszkva* kormányzója. 1894 végén a belügyminiszter helyettesének nevezték ki, 1899-ben a belügyi miniszterium vezetőjének. Mielőtt a miniszteriumba lépett volna, hosszabb ideig a kérésényi osztály vezetője volt, a hol bőséges alkalmat nyílt az orosz nép bajainak és panaszaiknak megismerésére. Akkoriban általában dicsérték jóindulatát és buzgalmát.

Mint belügyminiszter azonban szigorú rendszabályokat léptetett életbe a diákok és egyéb forrongó elemek elnyomására s az e miatti gyűlölet adta a bosszúálló fegyvert a merénylő kezébe, a ki maga is érezte szigorát a tavalyi tüntetések alkalmával.

ANGOL KORONÁZÁSI ÜNNEPÉLYEK.

I. *Edvárd* angol király koronázási ünnepé-lyein ötven ezer szegény londoni lakost vendégelt meg. Ezen alkalommal 380 hizott ökör, 900 birka és disznó, továbbá harmincezer szárnyas fogyott el. A lakomát kétezzer szakács főzte. Midőn aztán a számlát a királynak bemutaták, kitűnt, hogy azt a maga pénzéből ki nem fizethetné, s így a parlament segítségét kellett kérnie, mely a rendkívüli kiadást meg is szavazta.

A főrangú vendégek közül *Alexander* skót fejedelem keltett ezen koronázás alkalmával nagy feltűnést, ki London utcáiban 500 skót lovat bocsátott szabadon. Ezeket aztán bárki megfoghatta és elvihette.

Néhány angol uralkodó koronázása alkalmával a főváros kútjaiból víz helyett bort eresztettek.

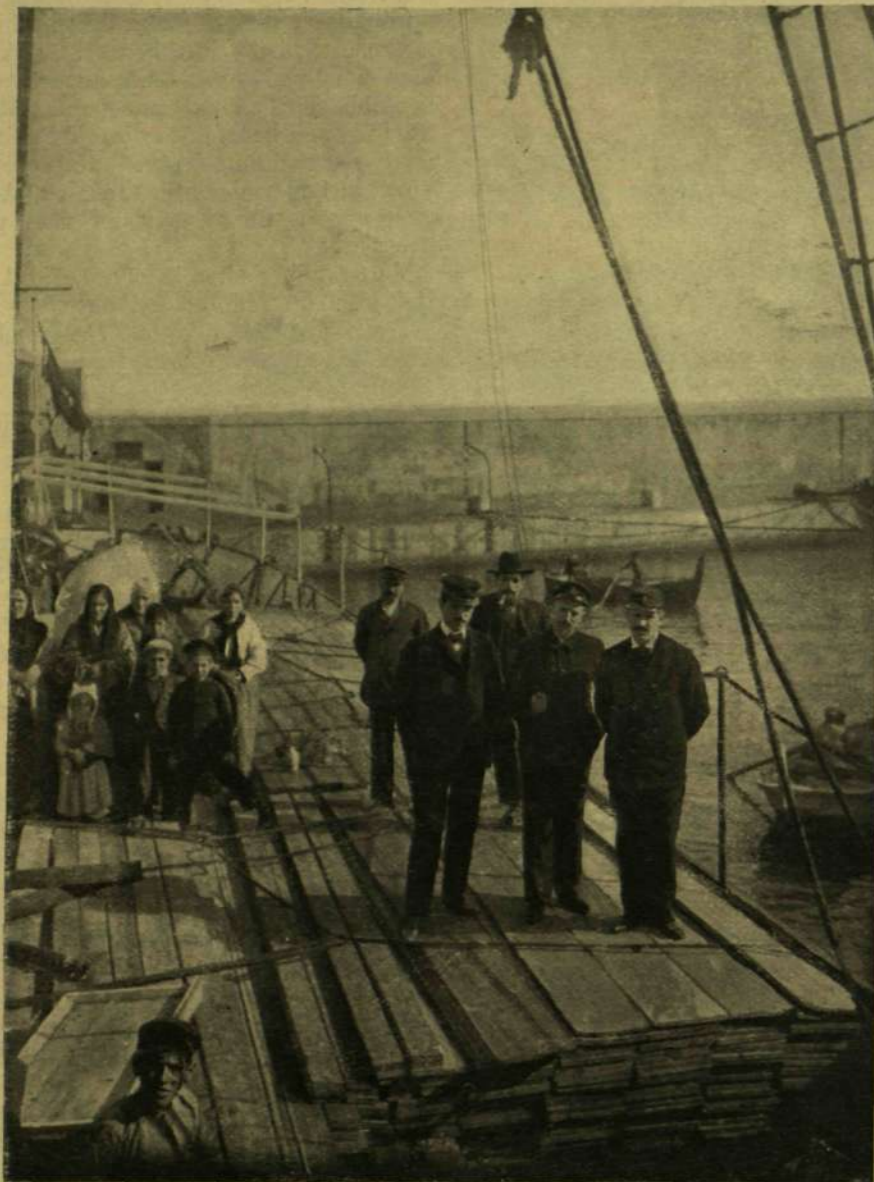
II. *Rikhárd* idejében Londonban a nép a boros kutak miatt valóságos csatát vívott; több házat is felgyújtottak és ezer emberrel több halott maradt az utcákon.

IV. *Henrik* koronázásakor a Cheapside külváros kútjából 24 óráig fehér és vörös bor folyt, ellenben *Mária* királyné mindössze alig 400 koronát fizetett egy hollandi embernek, ki a Szent Pál temploma tornyán akrobata mutatványával a népet mulattatta. Ennél többet a koronázási ünnepélyre nem költött.

II. *Edvárd* koronázási diszlakomájára ötezer embert hívott meg, de az ételek oly rosszultak elkészítve, hogy a vendégek felerészre éhesen kelt fel az asztaltól. E miatti dühében a király megparancsolta, hogy a szakácsokat tüstént elébe vezessék, kik közül még az nap hatvanat felakasztattak.

Legtöbbször *III. Henrik* király koronázása, ki London egész lakosságát nyolcz napig étellel és jó borral vendégelte. A spanyol bort nyolcz hajón szállították Angliába.

IV. *György* koronázási diszlakomáján, melyet a westminsteri palotában tartottak meg, tizen-

Rosenberg Gyuláné amateur fényképe.

A "BUDA" FEDÉLKÖZÉN.

hétezer font hús, 400 különféle fogás étel és 4000 akó bor fogyott el. Ekkor került először francia pezsgő az angol király asztalára.

VII. Edvard koronázási ünnepélyi pompa, fény és finom izlés tekintetében, mint az eddigi jelekből is látható, bizonyára nagyon fel fognak tűnni.

A számos fejedelmi vendég elhelyezése eleinte sok gondot okozott, de miután több angol főúr londoni palotáját a király rendelkezésére bocsátotta, biztosra vehető, hogy mindenki rangját megillető módon lesz elszállósolva.

A londoni szegényeket, özvegyeket, árvákat és rokkant katonákat minden városrészben külön fogják megvendéglenni. Ezen lakomák költéségeit másfél millió koronára becsülik. A királyi lakomák sorrendjét egy külön e célra kirendelt bizottság állítja össze, mely működését május 1-én már befejezte.

A koronázáson 28 európai, ázsiai és amerikai ország képviselői fognak megjelenni.

EGYVELEG.

* Az Egyesült-Államok ez ideig költségvetésében tárgyalás alá kerültek a spanyol-amerikai háború költségei is. Ebből látjuk, hogy az amerikai hadihajók a manillai tengeri csatában 5878 lövést tettek. A lövegek súlya 67 tonna, vagyis 67.000 kilogramm volt, a lövekek pedig a puskaporról együtt ötszáz ezer kovanába kerültek. Három tengeri csatában: Manilla, Santiago és Matanzas alatt az amerikai hajóhad tüzérsége 1.900.000 korona értékű töltést lövöldözött el.

* Island szigetén nincsenek rendőrök és börtönök. Az ottani lakosok oly becsületsek, hogy rendőrökre csakugyan nincs szükség. A sziget ezer éves története mindössze csak két lopásról tesz említést. Ezek egyikét egy benszülött követte el, ki éhez gyermekei számára néhány birkát lopott. Miután bebizonyult, hogy a tette csakis gyermekeinek nyomora kényszerítette, az előljárók a tolvaj megsegénylését, mely azt a földedzetés miatt érte — elég büntetésnek tekintették. A másik lopást állítólag egy idegen követte el, ki szomszédjának 17 bir-

Rosenberg Gyuláné amateur fényképe.

A "BUDA" ORÁNBAN.

milliomos 210.000 koronát fizetett. Megjegyzendő, hogy a könyvet annak idején csak 9 példányban nyomták.

* A világ legnagyobb törvényhozó testülete az angol alsóház, melynek 670 tagja van. A francia parlamentben 584 tag ül. Az olasz parlamentnek 508 tagja van. A magyar országgyűlési képviselők száma ez idő szerint 453; az osztrák Reichsrath 425, a spanyol kortez 431 tagot számlál. A német Reichsrathnak 397 tagja van; az észak-amerikai Egyesült-Államok képviselő-testületében pedig mindössze csak 357 törvényhozó ül. Napidijukat és lakpénzt csak a magyar és az osztrák törvényhozó testület tagjai húznak.

* Az északi sarkvidék egészséges levegője. Egy orosz orvos, dr. Bunge, ki nevét felfedező utazásaival tette ismertté, azzal a tervvel foglalkozik, hogy az északi sark vidékén sanatoriumot állít mellbetegek részére. Dr. Bunge megállapította, hogy a tüdőbeteg utasok, mihelyt a sarkvidékre érkeznek, azonnal könnyebben érzik magukat, a mit a levegő tisztaságának és a betegséget okozó gombák teljes hiányának köszönhetnek. Az északi sarkon nem ismerik sem a tüdővést, sem a rákot, sem a többi ragályos betegségeket, melyek az emberiséget annyira megtizedelik.

* Amsterdamban jelenleg tízezer gyémánt- és drágakő-kereskedéssel foglalkozó ember lakik. Az Európa bármely részében ellopott drágakövek nyomát első sorban mindig Amsterdamban keresik s gyakran jó sikerrel.

* Európa valamennyi országa közül a lakosság száma sehol sem gyarapodik oly nagy mértékben, mint Belgiumban, hol hatvan év alatt 100 százalékkal emelkedett.

* Farkánál fogott oroszán. Freemann angol utazó komolyan állítja, hogy a kalahari sivatag lakóinak egy része a rettegett oroszánokat farkuknál forja meg. Tömegesen összeállva, sűrű sorban fogadják a rettegett vadat s mindenki abban bizakodik, hogy más valakit támad meg, nem épen őt. Midőn a vad egyike reá ugrik, a többiek megfogják a farkát és ezzel a levegőbe emelik. Mig az oroszán a szokatlan helyzetből magához tér, a többiek dárdaikkal agyonszúrják. Egy pillanat alatt történik az egész dolog, mely természetesen életveszélyes, de a szegény vadaknak nincs más módjuk, hogy a veszélyes ellenségtől megszabaduljanak.

* A kínai forradalomban, mely 1850-től 1853 végéig tartott, 500 ezer nő vett részt, a kik dandárokban, várakba és erődített helyekre beosztva, vítéül helyt álltak. Nanking bevételén után a győztes császári csapatok tízezer női katonát kardra hánytak. A forradalom elnyomása után a többi nő részt Japánba menekült, részint pedig a hóhér kezébe került.

* Mesterséges szempillákat készítt egy párisi orvos, melyeket aztán finom tüvel varr fel a szemhéjra. Művészetét leginkább színészek és divathölgyek veszik igénybe, kik arczuk szépítéséért készek a fájdalmas műtétnek alá vetni magukat.

* A cukorfogyasztás az egyes népeknél nagyon különböző. Így például Oroszországban fejenként átlag egy-egy lakos hat kilogramm cukrot fogyaszt, Olaszországban két kilogrammot, Ausztria-Magyarországban 8 kilogrammot. Első helyen Anglia áll, hol minden lakosra 44 1/2 kilogramm esik.

GONDA BÉLA.

A hetvenes években ébredezni kezdett magyar gazdasági élet vezető férfainak nyomdokain fejlődött ifjabb nemzedék vitte be a magyar közéletbe és irodalomba a gazdasági kérdésekkel való behatóbb foglalkozást. A Tiszaszabályozás tovább fejlesztése, a belvizek szabályozása, a földöntözés és mindezekkel gazdasági termelésünk intenzívebbé tétele érdekében megindított mozgalomban tűnt fel a szakirodalmi téren nagy tevékenységével Gonda Béla is.

Most 25 éve, hogy mint fiatal mérnök és gazdász, megalapította a «Gazdasági Mérnök» című szaklapot, melyet a legutóbbi időkig szerkesztett s melyben ezen idő alatt elismerésre méltó, buzgó munkásságot fejtett ki a magyar közgazdasági és műszaki irodalom fejlesztésére.

Gonda Béla 1851 december 28-án született Szőlőskén, Zemplénmegyében, régi nemesi családból. Gimnáziumi tanulmányait Sárospatakon befejezve, a budai József-műegyetemre iratkozott be s már ekkor megkezdte irodalmi munkásságát. Még 1875-ben a műegyetemet elvégezve, a földművelésügyi miniszter egy évre a magyar-óvári gazdasági akadémián tovább képezte, hol egyidejűleg a földöntözésről tartott előadásokat. Innen miniszteri megbízásból a talajjavítás tanulmányozása céljából bejárta az országot és tanulmányainak eredményéről értékes közleményekben számolt be a szaklapokban. Budapestre visszatérve, teljesen az irodalmi munkásságnak szentelte idejét, s ekkor kezdte a «Vasárnapi Ujság»-ot is felkeresni népszerűen írt szakközleményeivel. Ez időben választotta őt a Magyar Mérnök- és Építész-egylet másodtitkárává.

1877-ben alapította meg a «Gazdasági Mérnök» című hetilapot; melyet még az évben a Tiszavölgyi Társulat hivatalos lapjává választotta. A következő évben műegyetemi magántanárúvá képesítették és ugyanakkor az «Ellenőr» közgazdasági rovatának szerkesztője lett, mely minőségben részt vett a hírlapírók nyugdíjintézetének megalapításában is.

1882-ben a kereskedelmi miniszterium műszaki tanácsába főmérnökké nevezték ki. Tevékenyen közreműködött az 1885. évi budapesti kiállítás rendezésében, a «Kiállítási Értesítő» című lapjával szélesebb körben is szolgálta a kiállítás ügyét.

Baross Gábor 1887-ben középítési felügyelővé, majd műszaki tanácsosává nevezte ki, s már 1889-ben az újonnan alakult kereskedelemügyi miniszteriumban a Vaskapu-szabályozási és a kikötőépítési ügyek előadó-jává választotta. A következő évben a Ferenccsatorna igazgatósági tagjává nevezetett ki. E közben folyton munkálkodott irodalmilag is és hivatalos külföldi kiküldetési alkalmával a külföldi szaklapok ügyelmét is magára vonta.

1893-ban a folyamhajozási ügyek vezetésével bízták meg; ugyanazon évben a Rudolf trónörökös által alapított «Osztrák-Magyar-Monarchia Írásban és Képen» című honismertertelő munkába terjedelmes, kiváló becsű dolgozatot írt «A magyar Danáról»; az akkor alakult Közgazdasági-Társulat pedig igazgató-választmányi tagjává választotta.

GONDA BÉLA.

1894-ben Ő Felsője miniszteri osztálytanácsosi címet és jellegűt adományozott neki, a következő évben pedig valóságos osztálytanácsosi nevezetést ki és élénk részt vett az ezredévi kiállítás rendezésében. A Vaskapu ünnepélyes megnyitása alkalmából számos bel- és külföldi érdemjellel tüntették ki. Ugyanakkor jelent meg három nyelven «A Vaskapu szabályozása»-ról írt terjedelmes műve. Az ő javaslatára ünnepelte me a Mérnök-egylet Vászárhelyi Pál, Széchenyi híres munkatársa születésének évfordulóját s ugyanő írta meg Vászárhelyi életrajzát.

1897-ben a miniszter rábízta a budapesti kereskedelmi kikötő előmunkálatainak vezetését, a mi ma is folyamatban van. 1898-ban alapította a «Magyar hajózás» című szaklapot, majd három nyelven kiadta a «Magyar Hajózás» című könyvét. A múlt évben a miniszter a tengerészeti, folyamhajozási, kikötő- és csatornaépítési szakosztály főnökövé nevezte ki és ezóta sokoldalú elfoglaltsága miatt említett szaklapjainak szerkesztését másokra kellett bízni. A «Gazdasági Mérnök» jelenlegi szerkesztője most a lap 25 éves fennállásának alkalmából nagyterjedelmű ünnepi számot adott

ki az egykori és jelenlegi munkatársak közreműködésével, kik között a műszaki és közgazdasági körök sok jelesének nevével találkozunk.

LÉGHAJÓK FÖLSZÁLLÁSA A MARGIT-SZIGETRŐL.

A léghajózás az utóbbi időkben nagyot fejlődött. Bár a kormányozható léghajót máig nem sikerült feltalálni és Santos Dumont és mások kísérletei most is kísérletek, a levegőt járó készülékek tökéletesedtek. Főleg úgy, hogy a felszállásra, bizonyos vidék áttekintésére szerelhetők föl. Ennek a hadsereg vehetné hasznát. A katonaságnál tehát Európában külön léghajó osztályt szerveztek. A mi hadseregünkénél is. Nem mint sportot fűzik, hanem mint a hiradó és kímélő szolgálat kikészítőjét. Bécsben a hadsereg szervezetébe illetve működik a léghajó osztály, mely az 1896-iki budapesti ezredévi kiállításon is bemutatta gyakorlatosságát. Budapestben a léghajózási kísérletekhez való csatlakozás szempontjából alakult a «Magyar Aero-klub». Célül tűzte ki a tudományos kutatást; nevezetesen részt vesz a nemzetközi meteorológiai munkálatokban. Törekedni fog arra is, hogy a léghajózást hazánkban lehetőleg meghonosítsa és megkedveltesse. Március 2-án alakult meg Budapestben az új klub, a melynek védnökségét Lipót Szalvátor főherceg vállalta el, a ki Bécsből több léghajózást tett «Meteor» léggömbjével.

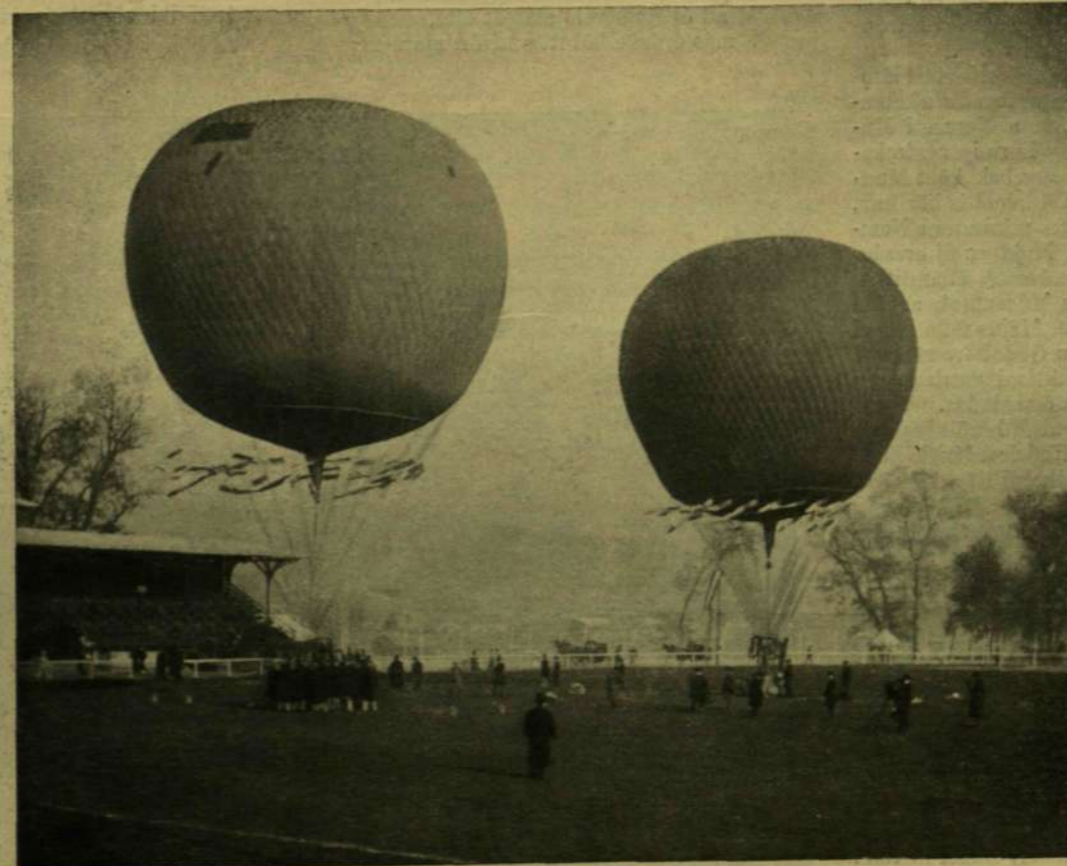
A Magyar Aero-klub érdekes működését azzal kezdte meg, hogy május elsőjének reggelén a Margit-sziget sporttelepéről két felszállást rendezett léghajóval. Egyiket Lipót Szalvátor főherceg «Meteor» gömbjével. A margit-szigeti ünnepély programját így állapították meg: Gróf Széchenyi Béla koronaőr, a klub elnöke, megköszönte a főhercegnak a védnökség elfogadását. Augusta főhercegnő megkereszte a magyar klub léggömbjét «Turul» névre. Apró, iránymutató ballonok felbocsátása. A főherceg ballonja: a «Meteor» elindult. A ballont a főherceg maga vezette. Kíséretében gróf Majláth László főrendiházi tag, továbbá Král Sándor tüzérfőhadnagy, a klub egyik kapitánya utaztak. A klub ballonja: a «Turul» is elindult. A ballont ifj. Tolnay Lajos, a klub első kapitánya vezette. Utitársai: a bécsi katonai léghajós-intézet parancsnoka, Hinterstoisser Ferenccs százados és Lisznyai Damó Tihamér műszaki tanácsos, a klub alelnöke. Szerencsés utazás után a «Turul» Tura község mellett, Lipót Szalvátor főherceg hajója pedig Hatvannál szállt le. Az utasok vasuton tértek vissza Budapestre.

A SIÁMI TRÓNÖRÖKÖS BUDAPESTEN.

Csulalongkorn siámi király, ki néhány év előtt európai körútján hazánkban is töltött néhány napot, nagy igyekezettel buzgólkodik azon, hogy országát művelődés és gazdasági haladás

dolgában magasabb színvonalra emelje. Mindjárt, a hogy trónra lépett, beutazta az angol és hollandi ázsiai gyarmatokat s a mit ott tapasztalt, abból sok reformot megvalósított a régi rendhez ragaszkodó siámi nemeség ellenére. Ezenkét számos siámi ifjút küld ki Európába tanulni és saját fiát is európai szeltemben neveltette.

Maha Vajiravud, a siámi trónörökös, jelenleg 21 éves. Ifjabbik fia Csulalongkorn királynak, de bátyja 1895-ben meghalt s ekkor őt kiáltották ki trónörökösnek. Az ifjú herceget egy angol nő nevelte s a mint felsérdült, atyja elküldte Európába. Most már kilenczedik esztendeje van nyugaton, többnyire Angolországban, a hol igen komoly tanulmányokat folytat. Egy ideig az angol hadseregben is szolgált, két évig pedig az oxfordi egyetemet látogatta, a hol legnagyobb

A "METEOR" ÉS A "TURUL" A FELSZÁLLÁS ELŐTT A MARGITSZIGETEN.

Gróf Széchenyi Béla a tribün előtt fogadja Lipót Szalvátor főherceget.

kedvel a történeti tanulmányokkal foglalkozott, sőt egy alapos munkát is adott ki Lengyelország feloszlásáról.

Most Európa szárazföldjén tesz tanulmányútát s ennek során látogatta meg fővárosunkat is. Párisból április 25-én Bécsbe érkezett, hol a király fogadta, a bécsi Burg vendége volt s innen jött Budapestre, négy nap látogatásra.

Április 29-ikén este inognitában érkezett Budapestre a herceg, a ki zömök, kis termetű, sötétbarna arczú fiatal ember. A «Hungária» fogadóban vett szállást kíséretével. A kormány Drasche-Lázár Alfréd miniszterelnöki segédfogalmazót adta mellette. Megérkezése után a herceg mindjárt nyugalomra tért s csak másnap, április 30-ikán kezdte meg látogatásait.

Április 30-ikán délelőtt a keleti herceget meg látogatta Szál Kálmán miniszterelnök, majd Zichy Jenő gróf, később pedig Apponyi Lajos gróf magyarországi udvarnaggy. Tizenegy órakeresztelőt a trónörökös Apponyi Lajos gróffal s főlhajtatt a Várba, megtekintették a királyi palotát, a melyben Hauszmann tanár kalauzolta a társaságot. A trónörökös azután visszatért lakására, a hol bejegyezte a nap eseményeit a naplójába, a melyet gondosan készít. A délután egy részét a herceg a Műcsarnokban töltötte, a nemzetközi kiállításon, hol Paur Géza társulati ügyvivő kalauzolta. Ezután a társaság megtekintette a lovas pólót, a melyet Andrassy Géza gróf a versenyistálló közelében rendezett. Itt Augusta főherceggasszonnyal fényes társaság volt együtt, köztük Apponyi Lajos gróf magyarországi udvarnaggy és Szapáry Pál gróf, a kinek meghívására később a trónörökös megnézte a Park-klubot is, a hol teázott. Itt bemutatott az ott levő Dániel Ernő bárónét és meghívták a Park-klub által a trónörökös tiszteletére pénteken rendezendő ebédre. Este a herceg a szállóban ebédelt, ebéd után pedig elhajtatt az Operaházba, a hol a Sába királynevet adták. A keleti tárgyaló dalművet a trónörökös nagy érdeklődéssel hallgatta végig.

Május 1-én a trónörökös az Országos Képtárt látogatta meg, a hol Wlassics miniszter fogadta s kalauzolta a műkincsek között. Innen a Nemzeti Múzeumba hajtottak, a hol Szalay Imre igazgató kalauzolta és az Iparművészeti Múzeumot, azután pedig kirándult a Margitszigetre. Május 2-án reggel Darányi miniszter társaságában Gödöllőre rándult, a hol megszemlélte az ottani állami gazdaságot s koszorút tett le Erzsébet királynő szobrára.

A síami trónörökösről s kíséretéről közölt képeink egyikét Bécsben készítette Scolik bécsi fényképész. A Burg Radetzky-szobájában látható itt a trónörökös, kíséretében vannak Pflaigl Rajavallah ezredes és Luang Sarraisdahy kapitány, valamint a trónörökös mellé beosztott két osztrák-magyar tisz: Jedina lovag sorhajónagy és Pflaigl ezredes.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Kisteleki Ede: **Könyörgések könyve** (ímák, fohások); Szeged, 1902. Egy egész kötet vallásos tárgyú vers, épen nem gyakori jelenség irodalmunkban. Kisteleki vallásos versei nem abból a harcából fakadnak, mely a mai, kétes és hit közt ingadozó ember lelkében végbemegy; a mivel emberkritikai gondolkodása s Istenhez vágyó érzése közti ellen-

tét nem sok hangot ad ajkára. A hit, a vallás fogalmi nála bizonyosságok, melyekhez szó nem férhet s melyek megadják reflexiói keretét. Mert az elmélkedő elemek van legnagyobb szerepe Kisteleki verseiben; elmélkedései nincsenek mindig mélység híján, de nem melegíti őket át eléggé az érzés heve, gyakran csak az okoskodó ész szavát halljuk. Legtöbb a bensőség azokban a fohásaiban, melyekben családi érzelmei nyerne kifejezést. Általában véve, a könyvben több a sikerült strófa, mint a sikerült vers, a részletek többnyire többit érnek az egészénél. A szerző eszményi törekvése, komoly gondolkodása s formás verselése minden esetre elismerésre méltó. A szép kiállítású kötet ára 2 korona. Mutatványul a következő költeményt közöljük belőle:

Ira.

A hódolatnak tiszta liljómra
Tértem lehull előd, nagy Istennem,
Testem se érjen itt a föld porába,
Szemem míg rajtat függ, oh végtelen!
A tiszta ihlet, im, kigyúlt szívemet,
Oltár, mit gyertyaláng körülragyog,
Tudom, soha se voltam én hitetlen,
De most azt érzem, hogy hívő vagyok.

Az éjben jártam egyedül s a reggel,
Hogy megvirrad, s órágtam fényvedet,
Jövének gyermekim s az emberekkel
Kaposolták össze számj lelkemet,
A szerzetnek hő, betöltött vágya
Az ég megnyitja ajtajába vitt,
A mindenséggel összeolvadása
Itt elmúltó lételemnek: lón a hit.

Magamért sincs újat könyörgömön többé
Rajtam betelt a földi kegy, malaszt,
Mind Ghajom való alakját ölté,
S más érdeke köt én s hívón maraszt;

Augusta főhercegnő megkereszteli a «Turul» légshajót.

LÉGHAJÓSOK FŐLSZÁLLÁSA A MARGITSZIGETRELL.

Emelem hálaszóm az ég Urához,
Hogy átölel félszemben, hí család,
S lelkek dallal, tömjén-illattal áldoz,
Maraszsa köztünk őrző angyalát.

Magasabb csúcsa s mélyebb már a mélye
A térnek, mit befutnak a szemek,
Az «én» szűkös béklyóiból kilépve,
Oh hála! hogy másért könyörgöghetek;
Már nem virít, gyümölcs lett a virágból,
Életem terhe: újabb életem,
És újabb láthatárhoz nyílt a távol,
Melynek köre a messze végtelen.

A Budapesti Szemle májusi kötete is érdekes és gazdag tartalmával válik ki.

Haraszti Gyula nagyobb irodalomtörténeti dolgozatot kezd meg «Trisztán és Izolt» című alatt, a középkori epikai költészet egyik becses maradványát ismertetvén. Az ismertetést alkalmasszerűen teszi a budapesti Operában nagy hatással adott «Trisztán és Izolda» dalmű és Bédier Józsefnek Párisban megjelent könyve. Barabás Miklós emlékirataiból a befejező rész olvasható. Ezek a följegyzések nagyon érdekesek, mert őszintén, közvetlenséggel szólnak a közéletéről, a társadalmi életről, a művészeti viszonyok fejlődéséről, sok országos szereplőről s magáról az úttörő festő Barabás nehéz küzdelmeiről. Lőrkön nagy kort ért meg, sok hányatáson, vándorlással ment keresztül, sokat látott; visszaemlékezéseinek legnagyobb része a forradalom előtti évtizedekre vonatkozik és a képzőművészetek első zsenge napjaira. Ebből az időből valók Dérnyé naplójegyzeteti is a magyar színészetről. A két emlékirat igen jól kiegészíti egymást s a magyar társadalmi és művészeti élet XIX. századának első feléhez kúffól szolgálhat. Barabás iratai az utolsó közleményben 1840-től 1898-ig, a művész haláláig terjednek. Megírja a pesti műegyetem alapítását, külföldi útját, Pest bombázását. Az ötvenes évek után következő időkről futólagosan jegyez föl egyet-mást, ezek eléggé ismeretesek lévén. Kézdi-Kovács László a becses emlékiratokat saját alá rendezésért elismerés illeti. (Barabás az érdekes emlékirataiból nagyobb mutatványokat közlünk mellék-lapunkban, a «Világkrónika»-ban.) E. Dornier Béla «A német vámtarifá-tervezet és előzményei» címűen ír a nálunk is oly életbevágó német vámokról. Hegedűs Pálnak «Hugo Victor költészetét» című dolgozatából a második és befejező részt kapjuk. Ifj. Koványi Erigyes folytatja «Seredy Gábor» című regényét. Kozma Andor «Égy don Juanhoz» című nagyobb költeménye és Zempléni Árpád fordításában Lacausade «Merengés» költeménye egészíti ki a szépirodalmi részt. W.—r O.—n «Az irodalom és tudomány viszonya a XIX. században» címűen a francia Fath Róbert tanulmányát ismerteti. Az «Értesítő» rovat Bárd Miklós «Versek» könyvéről, Békefi Remignek a bolognai egyetem statumairól szóló munkájáról, Molnár Ferenc «Az éhes város» szatirikus regényéről mond ítéletet. A «Budapesti Szemle» előfizetési ára egész évre 24 korona, félévre 12 korona.

A közönségi rendszer zárszámadása. Ezen a czímen 327 oldalra terjedő politikai munkát irt Mocsáry Lajos ismert névű volt ellenzéki képviselő. Munkájában azt vitatja, hogy el kell hagyni az 1867-iki alapot és visszatérni az 1848-iki alapra. A könyv történelmi bevezetéssel kezdődik a közös-

ügyi rendszerről, annak működéséről, utána pedig következik a kritikai rész: az országgyűlésről, a pártokról, a nemzetiségi kérdésekről, stb. Az egyházi vagyion szekularizálásáról is sürgeti, ámbar más korzaknak szánja eme feladat megoldását. A könyv a Franklin-Társulat kiadásában jelent meg; ára öt korona.

A Műcsarnok tavasi kiállításának kiténtetései. A Műcsarnok kiállításának jutalmat ítélt bizottsága elhatározta, hogy a nagy állami érmet, nem adja ki, hanem azt két kis állami érme változtatva, Magyar-Mannheimer Gusztáv tájképeknek és Boruth Elemér női arcképeknek jusszon. A külföldi művészek közül aranyérmekkel Rend Menard-t jutalmazták meg. A négyezer koronás egyesületi díjat Márk Lajosnak szavazták meg egy női arcképet. A Harkányi-díjat, a melylyen olyan művészt tüntetnek ki, a ki először állt ki, Borai Viktor fiatal szobrásznak adták.

Nemzeti Színház. A magyar irodalom és színpad ismét foglalkozni kezd a hazai történettel s ennek alakjaival. A Nemzeti Színházban április 25-ikén a költő Balassa Bálint alakját láttuk egy történeti színjátékban, mely Martos Ferenc fiatal fró műve. A vitéz, kalandos, és legjobb költőknek közé tartozó Balassa élete érdekes anyagot nyújt a drámáinak, a Martos meg is érzette benne a romantikát. A «Balassa Bálint» történeti, színjáték, mint színpadi kísérlet elég rokonszenves fogadtatásra talált.

A kalandos Balassa életéből egy kis részt vett színműve anyagul Martos. Hőse a török fogságból kiszabadulva, Pozsonyban megjelenik Miksa császári udvarában, hol meglátja ismét Losonczy Annát, régi eszményképét, Mária királyné udvarhelyét. De Balassa dacos természete Annát megriaszja, s ezért régi udvarlójának, amár korosodó Ungnad Krisztófnak adja kezét. Nemsokára érzi Anna, hogy elhamarkodta a választást. Sok regényes és szövevényes dolog történik ezután. Balassa az egri várban, a hol Anna busong, mint vándor költő jelenik meg, s meg akarja szoktatni Annát, de a férj, Ungnad, idején megtudja, elfogatja a vakmerőt. Hazarülés-sal vádolják s van elég hatalmas vádlója, kik az asszonyok körül forgoló Balassának féltékenységből ellenségei. A törvényszék elég tarka és határozatlan után elítéli Balassát. De ekkor Anna azt vallja, hogy ő maga akart megszökni Balassával. Ungnadot erre a felindulás megöli. A tömlőcéből azonban Balassát kimentik, a miben segít egy török leány is, ki a fogoly mellett mint apród él. A kalandor költő a szabadságot többre becsüli Anna szerelménél s elmenekül. Anna pedig már kegyelmet is eszközölt ki számára. Most azzal vigasztalja magát, hogy mire az özevgyi gyász eltelt, Balassa ismét visszatér. A nem mindig valószínű történetbe a szerző olykor hangulatot, drámai mozzanatokot vitt bele. A szereplők is segítségére voltak. A kevély, ravasz, félcsep és elmés Balassának eme tulajdonait Császári Imre jól kiemelte. Cs. Alsógyhy Irma érzéssel játszotta Annát. Maróthy Margit, Ligeti Juliska kiváló voltak. Gyenes (Ungnad), Latabár, Gabányi, Vizvári, Dezső, Horváth, Hetényi, Iványi, Vizvári íránt s hálás lehet a szerző, kit többször kitapostak.

A fővárosi színházakban most általában nagyon eleven az idegy. A tavasz verőfénye — melyet ugyan eddig hiába vártunk — ellensége a színházaknak, azért mindenik új darabról gondoskodott. A Magyar Színház újdonsága «Herkules munkái» című francia operette, melynek vaskos szövegét Caillaud és Flers írták azon a nyomdokon, hogy — mint Offenbach operetteiben — a mythológiát kifragazzák. Csakhogy időközben a színpad már nagyon hajlandó lett durvaságok befogadására is. Itt Herkules közönséges kérdéző szájhős, a ki nem hajtotta végre híres tiszekét eslekedtetést. Soha senki mást le nem győz, csak önmagát, mint türelmes férj. A zene, melyet Teraszé szerezett, finomabb, fulbemésző dalmokkal. — Megnyílt a bulai színház is a hívős estéken. Krecsányi Ignác jó társulatát mint régi ismerőst fogadja a közönség. — A budai város-színházban is egy jó vidéki társulat játszott, dr. Janovits szegedi társulata egy hónapig. Ápril 27-ikén fejezte be vendégjátékait, s búcsúzóul Molière «Don Juan» vígjátékát adta elő, melyet Párison kívül talán sehol sem játszottak. Megnyíltak májusra a városliget széles színháza is.

Népszínház. Április 26-án zajos bemutató előadása volt a Népszínháznak. Egy bécsi operettet játszottak «Az izé» című alatt. Irta Leon Viktor, zenéjét szerezte Weinberger Károly, fordították Márton Miksa és Heltai Jenő, ki a verses részeket dolgozta át. A Vígsházban már adták, de a zene hiányzott hozzá és az operette-előadások olyan évezete, minőt Pálmai Ilka és Hegyi Aranka, az operettek e két művésznője nyújthatnak. A szövegen mulatni lehet. Egy férjről van benne szó, a ki vidéken házasságot meg, feleségét azonban nem találja

Morlin Adorján amatőr felvétele.

LIPÓT SALVATOR FŐHERCEGEK A LÉGHAJÓ KOSARÁBAN.

LIPÓT SALVATOR FŐHERCEGEK A LÉGHAJÓ KOSARÁBAN.

sikkesnek. A felesége észre veszi az elhódolást, s egy ismerőtől megtudja, hogy mindennek az az oka, mert nem sikkes. Mi az a sikk? Nem tudják neki megmagyarázni: «izé». A menyecske elmegy Párisba, megtanulni a sikket. Férje is ott mulat. Az asszony megtanulja, hogyan kell sikkesnek lenni, a mire aztán a férj sietve viszi haza Párisból. A Népszínházban jól játszózzák a darabot két olyan művésznővel, mint Pálmai Ilka és Hegyi Aranka. A két fő nő szerepben ritka színház mutathat föl egyszerre két ilyen operette-színésznőt. Tetszéssel adták szerepeiket a többi közreműködők is. A bemutató előadáson jelen volt a bécsi szerző, Weinberger Károly is, a kit szintén kitapostak.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia április 28-ikán báró Eötvös Loránd elnöke alatt tartotta ülését. Az elnök legelőször is átnyújtotta a Wodianer-jutalmat két oly néptanítónak, kik a magyar nyelv tanításában nemzetiségi vidéken mutattak föl eredményeket. A két kitüntetett: Sárkány Gábor és Kondor Ferenc állami iskolai igazgatók, kik személyesen jöttek föl, az egyik Beregmezőről, Munkácsról, a másik Vasmezőről, a jutalom át vételére. Mind a ketten melegen köszönték meg a kitüntetést, az akadémiások pedig lelkesen megjelénették őket. Az összes ülés fő tárgya Ketyk Károly levelezőtag emlékezése volt a korán és váratlanul elhunyt Laufenauer Károly levelező tagról.

Ketyk szeretettel emlékezett meg a tavaly elhunyt budapesti orvos-egyetemi tanáról, a ki előbb tanítványa, azután barátja, végül kollegája volt s ez a hármas természeti viszony tovább tartott közöttük harmincz esztendőnél. A forradalom esztendőjében, 1848 július 17-én született Laufenauer Székelyesvárott. A kitünő tanuláshoz köztét reményeket bevaltofta tudományos pályáján. Laufenauerben az orvos mellett lelkes természettudós is lakozott. Alig volt 53 éves, a mikor a halál néhány percz alatt kivágta sorainkból. Ketyk megjelénzett emlékezése után Scily Kálmán főtátnár tett jelentéseket. Tisza Kálmán megköszöni az Akadémia részvétét a család-ját ért nagy csapás alkalmából. A főtátnár Brodyt bejelentette, hogy Brody Zsigmondot felkérte a Brody-jutalom szabályzatának olyképen leendő megváltoztatására, hogy az Akadémia ne legyen kénytelen a jutalmat akár érdemes a pályamű, akár nem, kiadni. Brody Zsigmond készségezen beleegyezett a szabályzat megváltoztatásába. Az Akadémia I. osztálya egyhangulag elfogadta Brodyt ez értesítését, ellenben a II. osztály visszadni kívánta az alapítványt az alapítónak. A két osztálynak ellentétes véleménye folytán került az ügy a teljes ülés elé, mely elfogadta az I. osztály indítványát. E szerint a mikor nem találkozik a jutalomra méltó publicisztikai munka, az alap kamatait megosztva, felében az frói segítő-egyesületnek, másik felében a hírlapírók nyugdíjintézetének adják.

A Kisfaludy-Társaság április 30-iki havi ülésén Berzeviczy Albert elnököl, ki az ülés elején bejelentette, hogy a társaság küldöttségileg átvázolta Vadnay Károlyt hetvenedik születése napja alkalmából. Vadnay immár harminczhat év óta tagja a társaságnak; érdemeiről Berzeviczy meleg szavakkal emlékezett meg.

Utána Vargha Gyula főtátnár néhai Greguss Ágostonak, a társulat volt titkárnak, majd alelnökének emlékezését eleventette föl abból az alkalmából, hogy özvegye most halt el, s ezzel, a mint a Greguss-pár már életében elhatározta, összes vagyonuk a Kisfaludy-Társaság birtokába került. Greguss Ágost és felesége a nem vagyonos társaság legnagyobb alapítói közé tartoznak. A társaság azzal iparkodott hálás kegyeletét bizonyítani, hogy koszorút tett az özvegy koporsójára s hogy a tagok közül többen kísérték sirjájá. A felolvadások sorát Pékár Gyula kezdte meg Bartók Lajos «Rómában» című költeményével, a melyet a közönség zajosan megtapsolt. Azután Herczeg Ferenc «Büzenc» című felvonásos drámájából olvasott fel részleteket hatással. Végül Bercezik Árpád mutatta be Gömör Olivér vendég «Ficzek Margit lakodalma» című regényének egy fejezetét. Ez is tetszett.

A Petőfi-Társaság Vigyázó-díja. A Petőfi-Társaság ápril 28-iki ülésén itél a Vigyázó-féle 300 koronás díjra érkezett 85 költemény fölött. A bíráló egyhangulag a «Rimini» című költeményt itélték a díjra érdemesnek. A bizottság ezenkívül kiemeli a «Halál» című költeményt és megdicséri a «Veronika», «Tamás bácsi» és «Érdi hangulat» címűeket, melyeknek mindegyike figyelmet keltő és költői részletekben bővelkedő. A nyertes költemény szerzőjeként a jelölg levélből Bartók Lajos, a Petőfi-Társaság alelnökének neve tűnt ki. A társaság tagjai megjelénették a nyertes elnököt, a ki a pályadíjat nyomban felajánlotta a Petőfi-erekély számára készítenő üveges-szekerének költségeire.

A magyarországi hírlapírók nyugdíjintézete április 27-ikén tartotta közgyűlést saját házában, Falk Miksa elnöke alatt. A virágzó intézet vagyona immár 1.045.010 korona s a vagyon szaporodása az elmúlt évben is igen jelentékeny volt: 88.270 korona.

Falk Miksa indítványára a közgyűlés Horánszky Nándor miniszter halála fölött mély részvétét fejezte ki. Dr. Fekete József titkár terjesztette elő az évi számadásokat. Bevétele 127.899 korona, kiadás 39.629 korona. Csernátony Lajos emlékezését, a ki tagja volt az intézetnek és halálakor jelentékeny hagyományval gyarapította a vagyont, jegyző-könyvbe igtatták. A közgyűlést lakoma követte az «István főherceg» fogadóban. Jókai Mór megjelenésekor nagy éljenzes fogadta. A kitünő író érdemén kívül ez arra is vonatkozott, hogy a képviselőházban a közel napokban néhányan támadást intéztek ellene, mikor arról volt szó, hogy az «Osztrák-Magyar monarchia irásiban és képmén» nagy néprajzi vállalat befejezése után életfogytiglan megkapja a 8000 koronát, melyet a vállalat szerkesztéseért tizenhét évig élvezett mint főszerkesztő. A lakomán Falk Miksa felköszöntötte Széll miniszterelnököt, a ki táviratham küldött üdvözlőt a saját munkásságának, és kijelentette, hogy habár távol kell lennie, szellemileg ott lesz. Hegedűs Sándor alelnök Falk Miksa elnököt éltette; Neményi Ambrus pedig Hegedűst. Vesszi József Jókaira emelte poharát. Jókai azonnal felelt. Érintette a parlamenti támadást, mikor azt mondhatták, hogy hatalmi érdekeket védelmez. Nem védekezik, csak ennyit jegyez meg: «Én a békét házam és a velünk összeköttetésben

levő államok között valóban őszintén óhajtottam mindenkor, bűnömnek nem ismerem el, erényemnek nem tartom. A történelem igazolta, hogy nem volt bűnöm. (Igaz! Ugy van!) De ennek még nincs vége. Ez a harc még folyvást tart és az a politikai bátorság, a miért engem akkor sujtottak, ez a politikai bátorság még most is itt csüng a levegőben és vár azokra az apostolokra, a kik azt maguk között megoszszák. — Az újságírók nőiről szóló után Jókai s őket éllette, «Senkinek a kedvese anyyi okkal nem bir, hogy a mindennapi háromszori haragszó alatt a kedvesért imádkozzék, mint az újságíróknak a női. Szent Sebestyénnek a teste nincs ugy keresztüllyngatva nyilakkal, mint a hogy keresztül van lyngatva az újságíróknak a teste mindennap mérgezett nyilakkal. És mégis helyt kell állania; és mégis szeretjük a mi mester-ségünket, és mégis áldozatul hozzuk magunkat mindennap újból, meg újból.» Az újságírók feleségére, anyjára, menyasszonyára, nővére emeli poharát. (Hosszantartó élénk tetszés, éjlenzés.) Márkus Miksa a három újságíró egyesület elnökeit: Rákosi Jenőt, Vészi Józsefet és Margalits Edét éllette. Beszéltek még többen; így Kenedi Géza és Rákosi Jenő az újságírókról, stb. Rákosi Viktor derült felköszöntője után Sturm Albert felolvasta Wlassics miniszter üdvözlő tvirátát. Ezután még több felköszöntő következett.

A szabad lyceum közgyűlése. A tudományt és ismereteket terjesztő szabad lyceum április 27-ikén tartotta kilencedik közgyűlését Wekerle Sándor elnöklése alatt. A meglelt elnök közönség közt volt Wlassics Gyula közoktatási miniszter családjával, Pász Sándor igazságügyminiszter leányával, Hegedüs Sándor volt kereskedelmi miniszter leányával, Berzeviczy Albert, Joannovic György volt államtitkárok, Beöthy Ákos és még több képviselő.

Wekerle Sándor elnöki megnyitójában a szellemi érdekek ápolására intett; a műveltséget a nép minél szélesebb rétegei számára hozzá férhetővé kell tenni. A Szabad Lyceum, szerény eszközökkel ugyan, a kezdet nehézségeivel küzdve máris nagy eredményeket ért el, mindenki azzal a szándékkal áll közénk, hogy kivége részét a nagy munkából. A vallás- és közoktatásügyi miniszter igen nagy fontosságú intézkedést tett a kulturális fejlődés érdekében, midőn a tudomány és műgyeget közreműködésével a népszerű főiskolai intézményt léptették életbe s ennek végrehajtó közegévé a Szabad Lyceumot jelölték ki. Dr. Hegedüs Loránd titkár az évi jelentést terjesztette elő. Az egyesület a művelt középosztálynak 95 előadást tartott, melyeken 6052 hallgató volt részt. Előmozdította az érdeklődést az a körülmény is, hogy az egyesület havi «Értesítőt» adott ki tájékoztatóul. Érdekesek azok az adatok, melyek a munkásszámok érdeklődését tüntetik fel. 75 előadásban ugyanis 7895 hallgató vett részt. Beöthy Ákos országgyűlési képviselő tartotta meg ezután a közönség élénk érdeklődése mellett fölolvasást, melynek tárgya most készülő nagy munkájának egyik fejezete e czimrel: «Kölcsény és Wessellény, mint az ideális irány útörői». Ez a rész Magyarország aranykorát 1825—1848-ig tárgyalja. Wekerle elnök tolmácsolta ezután a közgyűlés közönségét Beöthynek előadásáért. Majd megejtették a választásokat.

A SÍAMI TRÓNÖRÖKÖS A NEMZETI MÚZEUM ELŐTT WLIASSICS MINISZTERREL ÉS KISÉRETE KÉT TAGJÁVAL.

A SÍAMI TRÓNÖRÖKÖS A NEMZETI MÚZEUM ELŐTT. Erdélyi fényképész engedélyt kér, hogy fényképeket vehessen fel.

tási miniszternek bejelentette, hogy nyugalomba kíván vonulni. Azt mondja, hogy hetvenhatodik életében, huszonhat évi fáradságos tanárság után föltétlenül pihenni kíván. Az előadás, a sok kollokvium és vizsgálat az egyetemen, a tanári vizsgálatokon, avagy a filozófiai szemináriumban terhére esik. Hogy a kitűnő író, folytonos munkában töltött oly hosszú idő után nyugalmat kíván, egész természetes. De öröndetes, hogy lelkig és testi-leg friss, eleven s nem vett rajta erőt az aggság. Gyulai Pál 1876 óta tanítja az irodalomtörténetet a budapesti tudományegyetemen. A katedrát Toldy Ferenczről örökölte, s annak mindenkor dísz és tekintélyt szerzett. Új nemzedékeket nevelt a magyar irodalomnak s az egyetem falai közt a legoda-adóbb elismeréssel volt minden komoly törekvés iránt. Sok hallgatója is volt mindig, a kik lelkesülten figyelték tanítására és elhálmozták szeretetükkel.

A Nemzeti Színház új igazgatója. A Nemzeti Színház új igazgatóját, Somló Sándort április 27-én mutatta be gróf Keglevich István intendáns a színház művészi szemléletének. Ezek régén ismerik mint rendezőt, s most szívesen üdvözölték mint igazgatót.

Az intendáns a bemutató beszédben kiemelte az új igazgató sokoldalú érdemeit, melyeket mint színész, dramáiról és rendező szerzett. A művészek nevében Nádai Ferencz szolt, s kívánta, hogy a sikerekben érje el mindazt, a mit az intézet néhai igazgatója, Paulay Ede elért. Somló Sándor megköszönté az intendánsnak s a belügyminiszternek bizalmát, melyet belé helyeztek, azután részletesen

kifejtette, milyen irányt kíván követni. Ez az irány nem más, mint a Nemzeti Színház fényes, nagy hagyományainak folytatása. Az eredeti drámairodalom fejlesztésére fog törekedni, mert ennek felvirágoztatása első czélja a Nemzeti Színháznak, ez adta az intézet létjogát. Mindig lépést akar tartani az új irányokkal, de a modernséget nem szennázó-hajhászással és a napi érdekű divatnak való meghódolással, sem olcsó sikerekkel és reklámmal nem akarja képviselni. A Nemzeti Színház kapuját megnyitja mindennek, a mi szép; az igazgyöngyért leszáll az iszapba is, hogy onnan felhozza és bemutassa, de a sárba nem hajol le azért, hogy sarat emeljen ki onnan. A művek színrehozatalában, a művészek foglalkoztatásában csak egy eszme vezérli: az igazság. Végül a tagok bizalmát és szeretetét kérte. A Nemzeti Színház tisztviselői külön küldöttség gyanánt külön üdvözölték Somló Sándort. A beszédet Pécsi Gyula titkár mondta. A beigtatására tervezett lakoma elmaradt az igazgató családja gyászra következében.

Zenepalota a fővárosban. A közoktatásügyi miniszterium most letárgyalta költségvetésébe fel van véve az állami zenepalota építésének költsége is. Az új palota építését még az idén megkezdik. A palota az egykori vakok intézete épületének helyére jön, a király- és a gyár-utca által határolt telekre. Három oldalról szabadon fog állami az épület, a mely egyik nevezetessége lesz a fővárosnak. Középső förszét a hangversenyterem foglalja el, a melyben ezerkét-ház-hallgató számára lesz hely. Ezzel kapcsolatban háromszáz nézőre berendezett színház épül az országos színiiskola számára. Itt fogják tartani a színiiskola és az országos zeneakadémia próbaelőadásait. Az új palotában nyer különben elhelyezést úgy a színi-, mint a zeneakadémia.

A keszthelyi Festetich-szobor. A keszthelyi Georgikon alapítójának, gróf Festetich Györgynek a szobrát június 8-ikán leplezik le nagy ünnepélyek közt.

Mátyás király kelyhe. Mikor Mátyás király Bécs ostromához kezdett, hosszabb időt töltött Bécs-Uj-helyen. Ennek emlékére nagyon szép kelyhet ajánldékozt 1487-ben a városnak. Ezt a kelyhet egy frankfurti műkereskedő meg akarja venni s 200,000 koronát ígért érte. A bécsuhelyi muzeumnak a kelyhe a legszebb és legértékesebb darabja. A városi közgyűlés egyhangulag elutasította a műkereskedő ajánlatát.

Az Afrikába vezető új magyar hajójáratról, mely az idei január havában indult meg s mely a «Buda» gőzös elsüllyedése alkalmával még inkább magára vonta a figyelmet, mai számunkban hosszabb ismertetést közlünk, számos képpel. Hasonlókép az elsüllyedt «Buda» gőzösről is talál lapunkban cikket és képeket az olvasó; a képek eredeti felvételeit Rosenberg Gyula országos képviselőnek s az Adria egyik igazgatójának neje, Rosenberg Gyulané úrasszony volt szíves rendelkezésünkre bocsátani, a ki férjével a «Buda» hajón tette meg az Afrikába vivő útát.

A magyar kir. Közlekedési Múzeum Budapestben a Városligetben mint eddig, úgy a folyó évben is május hó 2-től október hó végéig minden hétfőn, szerdán és pénteken délelőtt 9—12-ig, délután 2—6 óráig, továbbá vasárnapon délelőtt 9—12 óráig lesz nyitva a közönség számára. Megnyitása május hó 2-ikán reggel 9 órakor volt. A muzeum látogatása ingyenes.

A szerencse kedvelői. Olvasóink bizonyára még emlékeznek arra, hogy egy budapesti pénzintézet nemrég az a különös szerencse érte, hogy osztály-sorsjegy vevőinek egymásután két nagy fönyerményt, u. m. 100,000 koronát és 90,000 koronát fizethetett ki, mely összegben főleg szerényebb sorban levők osztokodtak. Ezen intézet a Budapesti Takarékpénztár és Orsz. z. k. részvénytársaság IV. Ferencz-tere, királybazar, mely most fölhívást intéz a nagy közönséghez az iránt, hogy osztály-sorsjegy megrendelésével ő hozzá forduljon. A húzás már május 22-én kezdődik. Egy nyolcad sorsjegy ára 75 kr. vagy 1 kor. 50 fill. egy negyed 1 ft 50 kr. vagy 3 kor., egy fél 3 ft vagy 6 kor., egy egész 6 ft vagy 12 kor. A nevezett intézet minden megrendelést a legpontosabban és költőség felszámítás nélkül intéz el, mely körülményt t. olvasóink figyelmébe ajánljuk.

«Anker» biztosító-társaság. Az Anker élet- és járadék-biztosító-társaság Bécsben, április 19-én tartotta 43-ik rendes közgyűlést Prokesch Osten Antal gróf elnöklése alatt. Az előterjesztett jelentés szerint 1901. évben 10,358 ajánlat 54,204,154 K tőkére és 58,049 K járadékra nyújtott be és 7906 szerződés 40,747,118 K tőkére és 48,230 korona járadékra létesítették. Az év végén érvényben volt 87,943 szerződés 511,331,371 K tőkére és 361,373 K járadékra. Az 1901. évben halál-esetekért, visszavásárlásokért, léteési biztosításokért és járadék-biztosításokért összesen 12,218,323 K fizetett ki, míg a tartalékok szabályszerű emelése 13,525,273 K fordított. A halálesetre nyereményrészesüléssel biztosítottak nyereményosztalék gyanánt: «A» osztalékterv szerint az évi díjak 25%-át, a «B» osztalékterv szerint (emelkedő osztalék) a biztosítás tartamához képest az évi díjak 24, 21, 18, 15, 12 és 9%-át kapják, mely

A trónörökös a legelső sorban áll középben, mellette balról Tarkovich államtitkár, jobbról gróf Szapary Pál. Közvetlen a trónörökös mögött Luanig Barsasádkapitány, mellette jobbról Phya Rajavallabh ezredes, balról Drasche-Lázár Alfréd miniszteri fogalmazó. Szapary gróf háta mögött legelőtt Phya Visztz Kosa miniszter, a trónörökös kíséretének tagja, Tarkovich államtitkár mögött Ney Béla miniszteri tanácsos.

A SÍAMI TRÓNÖRÖKÖS AZ ÚJ ORSZÁGHÁZ ELŐTT. — Erdélyi fényképe.

a társaság budapesti pénztáránál készpénzben felvehető. A biztosítási vagyon 128,631,226 K-ból áll; ehhez jön még a 2,000,000 koronát kitevő alapitőke és a tőke-tartalék a kölcsöntartalékokkal, melyek az 1901. évi nyereségből adott összeg hozzászámításával 6,264,299 koronára ragnak, tehát összesen 136,895,526 korona. Az összes vagyon 144,990,379 K. A részvényesek között kamat és felülosztalék gyanánt 400,000 K osztalék szét; a nyereményrészesüléssel biztosítottak osztalékajánlatának javadalmáására 340,000 K utaltatik át és a rendkívüli tartalékok emelésére 100,000 K fordítattak. Az 1901. évben a nyereményrészesüléssel biztosítottaknak és a felszámolásra került garantizott túlélési csoport-biztosítások tagjainak nyereményosztalékok gyanánt 747,527 K fizetettek ki. Az 1901. évi részvény-szelvény 1901. április 21-től kezdve a társaság budapesti és bécsi pénztáránál 200 koronával váltattik be.

A konverzió. Április 29-én tette közzé a Magyar Általános Hitelbank a 4 és fél százalékos magyar állami kötvényeknek az 1902. magyar királyi adómentes 4 százalékos koronajáradék-kölcsön ellenében való konverziójára vonatkozó hirdményt. E szerint konvertálándók: az 1889. évi 4 és fél százalékos magyar állami vasuti kölcsön, az 1876. évi 5 százalékos magyar vasuti kölcsön, az 1888. évi 4 és fél százalékos magyar vasuti beruházási elsőbbségi kölcsön, az 1889. évi 4 és fél százalékos magyar állami vasuti esztékölcsön, a 4 és fél százalékos magyar regale-kártalanítási kölcsön-kötvények. Ennek ellenében kibocsátásra került K 1,087,470,000 n. é. koronajáradék.

E kötvények, valamint az azokon levő kamatszelvevények minden fennálló magyar bílyeg, illeték és adó alól fel vannak mentve, s azoknak a teljes bílyeg, illeték- és adómentesség a jövőre nézve is biztosított. A kötvénybirtokos a minden évi június és december 1-én esedékes kamatokat felveheti: a m. kir. központi állampénztárnál Budapestben, a budapesti és zágrábi kir. állampénztáraknál, valamint az összes m. kir. adó-hivataloknál; azok kívül

Budapestben: a Magyar Általános Hitelbanknál, a magyar Földhitelintézetnél, a Pesti hazai első takarékpénztár-egyesületnél, a Magyar leszámitoló- és pénzváltóbanknál, a Pesti magyar kereskedelmi banknál, a Magyar ipar- és kereskedelmi bank részvénytársaságánál. Bécsben: S. M. v. Rothschild bankháznál, a K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe, a K. k. priv. allgem. oesterreichische Boden-Credit-Anstalt ezimű intézetnél és az Union-banknál, valamint Berlinben, M. m. Frankfurtban, Hamburgban, Párisban, Brüsszelben és Amsterdamban.

A konvertálándó államkötvények birtokosainak a kicserélés a következő feltételek mellett ajánlatik fel:

- 1. A kicserélés április 30-tól május hó 10-ig történhetik. 2. A magyarországi kicserélési helyek a következők: Budapestben a magyar királyi központi állampénztár (pénzügyminiszteri palota), a magyar királyi állampénztár (fővárház), az összes magyar királyi adó-hivatalok, valamint Zágrábban a királyi állampénztár, az eszéki, gospciei, ogulini, pozsegi, varasdi és vukovári kir. adóhivatalok; továbbá a magyar királyi posta-takarékpénztár, a magyar Általános Hitelbank Budapestben. 3. A konvertálándó kötvények következőképen fogadtatnak el fizetéseken: a) 1889. évi 4 és fél százalékos

magyar állami vasuti aranykölcsön-kötvény 100 arany forint tőke névértékért arany forint 100-50, ehhez adva az 1902. évi február 1-től 1902. évi június 30-ikáig bezárólag folyó 4 és fél százalékos kamatok fejében arany forint 1875, összesen arany forint 102,375, 100 arany forintot 238 K 10 fillérel számítva, tehát 243 K 75 f.-el; b) 1876. évi 5 százalékos magyar keleti kölcsön-kötvény 100 arany forint tőke névértékért arany forint 100-50, ehhez adva az 1902. évi január 1-től 1902. évi június 30-ikáig bezárólag folyó 4 és fél százalékos (5 százalékból levonva 1902. évi június 1-től 1902. évi június 30-ikáig bezárólag) 100 német bírodalmi márka tőke névértékért M. 100,—, ehhez adva az 1902. évi január 1-től 1902. évi június 30-ig bezárólag folyó 4 és fél százalékos kamatok fejében 225 K, összesen 102-25 M. 100 már-

kát 117 K 60 fillérel számítva, tehát 120-25 koronával; d) 1889. évi 4 és fél százalékos magyar állami vasuti esztékölcsön-kötvény 100 forint tőke névértékért 200,— K, ehhez adva az 1902. évi január 1-től 1902. évi június 30-ig bezárólag folyó 4 és fél százalékos kamatok fejében 450 K, összesen tehát 204 K 50 f.-el; e) 4 és fél százalékos magyar regale-kártalanítási kötvény 100 frt tőke névértékért 200,—, ehhez adva az 1902. évi január 1-től 1902. évi június 30-ig bezárólag folyó 4 és fél százalékos kamatok fejében 450 K, összesen tehát 204 K 50 fillérel.

Ezzel szemben az új négy százalékos járadék-kölcsön-kötvények, a melyek az imént felsorolt címletek konvertálására szolgálnak, 100 korona tőke névértékért 96-50 K-val, ehhez adva az 1901. évi december 1-től 1902. évi június 30-ig bezárólag folyó 4 százalékos kamatok fejében 233 K, összesen tehát 98-83 K-val hozzatnak számítássa. A beszolgáltatott 4 és fél százalékos, illetőleg 5 százalékos kötvények beszámítási értékének 4 százalékos koronajáradék-kötvényekkel ki nem egyenlíthető részét a kicserélési helyek készpénzben fogják megtéríteni. 4. A kicserélendő kötvények a folyó kamatokról szóló szelvényekkel szállítandók be és pedig: a 4 és fél százalékos magyar állami vasuti aranykölcsönkötvények 1902. évi augusztus 1-én esedékes szelvényekkel, az 5 százalékos magyar keleti vasuti kölcsönkötvények 1902. évi június 1-én esedékes szelvényekkel, a 4 és fél százalékos magyar vasuti beruházási elsőbbségi kölcsönkötvények 1902. évi június 1-én esedékes szelvényekkel, a 4 és fél százalékos magyar állami vasuti esztékölcsönkötvények 1902. évi július 1-én esedékes szelvényekkel, a 4 és fél százalékos magyar regale-kártalanítási kötvények 1902. évi július 1-én esedékes szelvényekkel, a melyek ellenében a kiszolgáltató, 4 százalékos koronajáradék-kötvényekről szóló ideiglenes elismervények 1902. évi június 1-én esedékes szelvényekkel lesznek ellátva. A megnyitásban a kicserélendő darabok benyújtásánál azokon még nem esedékes szelvények hiányoznak, melyek ellenértékét a benyújtó készpénzben kiegyenlíteni tartozik. 5. Kiszorult és már fogadtatnak, ellenben ki-sorult, de még esedékesnek nem vált kötvények kicserélési tárgyát képezik. 6. A kicserélés végett bejelentett címletek beszolgáltatása, vagy az aláírással egyidejűleg, vagy a kicserélési határidő lejáratától számított négy hét alatt történik, az utóbbi esetben a kicserélési hely részéről elegendőnek tartott biztosíték letétele mellett. 7. A benyújtók a kicserélés végett benyújtott kötvényekről levélelt igazolványt kapnak, a kiknek a benyújtás napjától számított 15 nap múlva az igazolvány visszaadása ellenében a 4 százalékos járadék-kötvényekről kiállított ideiglenes elismervények a rejtők eső névértékben az esetleg járó pénzpénz-kiegyenlítéssel együtt kiadandók. 8. A megnyitásban a kicserélés végett benyújtott kötvények, a német, francia, angol vagy németalföldi bílyeggel vannak ellátva, a benyújtók kívánságára az illető bílyeggel ellátott ideiglenes elismervények fognak kiszolgáltatni. Ilyen, valamely idegen bílyegtel viselő rejtő kötvények külön aláírási nyilatkozat kíséretében nyújtandók be.

HALÁLOZÁSOK.

Nemeskéri Kiss Miklós, volt 48-as honvédezered, kit a szabadságharc kormányja 1849 elején Párisba, Olaszországba, Angliába szölg megbízatásokkal küldött ki külföldre, az emigráció egyik

A SÍAMI TRÓNÖRÖKÖS ÉS KISÉRETE A BÉCSI BURG RADETZKY-TERMÉBEN. — Sodik Károly fényképe.

nevezetes tagja, meghalt Párisban április 27-ikén. Nemeskürti Kiss Pál, a földművelési miniszterium államtitkára edesatyját vesztette el benne, táviratilag hívták Párisba halálközti átvijhoz, s karjai közt halt meg a 78 éves öreg. Elhunyt a sok előkelő magyar család gyásza. Somogyországban született, már tanulmányai kezdetén külföldön gyűjtött tapasztalatokat és ismereteket. A budai helytartó-tanácsnál kezdte pályáját, de az 1848-iki események őt is fegyverre szállították, s kiváló értelmiségi nagy hatáskört szerzett neki. Külföldi diplomáciai megbízatásából már 1849 végén nem térhetett vissza. Franciaországban maradt, ott vette nőül Le Charon marquisnét. Háza a magyar menekültek otthona lett. A hazai állapotok jobbra fordultával Magyarországon több nagyobb birtokot szerzett, és sokszor időzött itthon, kivált végül kastélyában.

RÁTH KÁROLY, kir. tanácsos, a budapesti kereskedelmi és iparkamara volt alelnöke, meghalt május első napján Budapesten, 64 éves korában. A hazai ipar egyik buzgó harcosa volt, s a hetvenes évek elején, mikor az új ipartörvény keletkezett, az iparos szövetségek létesítésében is tevékeny részt vett. Pápa város 1875-ben mint iparos-pártit képviselőjévé is választotta. Tevékenysége fáradságos volt az iparos ügyekben, a szövetségekben, a kiállítások rendezésében, s ezért kapta a királyi tanácsosi címét. Molnár Ákos képviselő apását gyászolja az elhunytján.

TOMOR FERENCZ, a budapesti második kerületi kir. kath. főgimnázium nyug. tanára, Ungvárváros díszpolgára, 75 éves korában meghalt Budapesten. Az elhunyt érdemes munkása volt a katolikus irodalmi és a tudományos életnek. Növendéke volt a Szent Benedek-rendnek, majd kilépett, a 48-as mozgalomhoz csatlakozott, a miért is három évi fogságra ítélték. Theresienstadban raboskodott, de kegyelmet kapott s előbb szabadult ki. Később nevelő volt több előkelő uraladónál s tanított több intézetben is. Az ötvenes évek végén a kecskeméti városi reáliskolához választották meg tanárnak, majd Ungvárra került, a honnan 1867-ben Budára helyezték át. Sokat dolgozott mint pedagógiai író, több iskolai és nevelésügyi és részben politikai tartalmú művet írt, s több művet fordított le idegen nyelvekből.

VARGA FERENCZnek halálát jelentik messze földről, Amerikából, Clevelandból. Varga Debreczenben született, s az 1849-iki szegedi vészbirodságnak alelnöke; másodalispánja volt Torontálmegyének. A forradalom után hónapokig bujdosott, majd külföldre menekült s átment Amerikába. Ott megnősült, családot alapított. Fia, István, most Leonban (Egyesült-Államok) ügyvéd és az öreg urat is ott érte a halál 85 éves korában. Halálát egyetlen magyarországi rokona, anyai ágról való unokatestvére, Szűcs Albert nagyváradi háztulajdonos gyászolja, a kivel az elhunyt haláláig levelezésben állott.

Elhunytak még a közlebbi napokban: KÖRMEKÉDY János lébeny-szentmiklósi plébános és aranymés pap 75 éves korában Lébeny-Szent-Miklós községben. — SOMOGYI GERŐ István jászvári prémontrei kanonok, királyi-helmeczi plébános 57 éves korában Király-Helmecen. — PURKEREZI LAZÁR LÁSZLÓ máramaros-szigeti kerületi görög kath. román esperes közép-apsai alsó javadalmai lelkész 67 éves korában Közép-Apsán. — NAGYKÉRI VILLYI ANKAD, volt országgyűlési képviselő és ref. egyházmegyei tanácsbíró 42 éves korában Májlis községben. — HRAVATHY JÓZSEF volt főügyész helyettes, kit nem régiben vezettek ki táblabírói ranggal a szabadkai törvényszékhez, Sátoralja-Ujhelyen felölte magát 58 éves korában. A Nemzeti Színház új igazgatója, Somló Sándor testvérét gyászolja az elhunytban. — LENGYEL GEIZA dr., m. kir. nyug. honvéd-törzsorvos 57 éves korában Szatmáron. — SZTOJANOVICS ISTVÁN a belvárosi kózsai polgári leányiskola igazgatója, Budapesten 74 éves korában. Kiterjedt rokonság gyászolja, közte fia, Sztojanovics Jenő, az ismert zeneszerző s három veje. — SZINNYEI MERSE LÁSZLÓ sárosmegyei földbirtokos, ki Meránban keresett üdülést, s onnan jöve Budapest közelében a vasuton érte a halál. — ZOMBORI ZOMBOR LÁSZLÓ 60 éves korában. Zombory 24 éven át volt Keekemét fő-igazgatója. — BALOGH MIHÁLY Debreczen város nyug. főmérnöke 54 éves korában. — LUCS SÁMUEL nyug. m. kir. főmérnök, élete 92-ik évében Kolozsváron. — ID. LIPSEY JÓZSEF Divény-Orosziban 82 éves korában. Nagyszámú rokonság, közte fia, Lipsey József, az országos magyar iparművészeti múzeum tükára gyászolja.

ÖZV. BOBONKAY KÁROLYNÉ, született Domániczky Klementina 60 éves korában Kozma puszán. — ÖZV. KISS MÁTYÁS, szül. Lieszkovszky Szidónia 60 éves korában Budapesten. — NADON VINCZÉNÉ, szül. Bodlák Magdolna, 34-ik évében Budapesten, s Nógrád-Verőcezen temették el. — AMBRUS GIZELLA 42 éves korában Kis-Várdán. — ÖZV. dr. ERBER MÓRNÉ, szül. Chorin Rozália, néhai 48-as honvéd-törzsorvos özvegye 78 éves korában Budapesten. Az elhunytban Erber Tivadár a «Magyar Híradó» szerkesztője edesatyját gyászolja.

Szerkesztői üzenetek.

F. F. Nem csak Magyarországon vannak nemzeti-ségek, hanem Európa valamennyi nagyobb országában, sőt az aprók legnagyobb részében is. Így nevezetesen Spanyolországban a tulajdonképeni spanyolon kívül ott vannak a katalánok és baszkok, Franciaországban a baszkok, bretonok, olaszok, Angliában különféle kelta törzsek, Belgiumban wallonok, vlamok, németek, a németbirodalomban lengyelek, vendek, dánok, francziák, Olaszországban szlávok, németek, albánok, Srábjában németek, francziák, olaszok, romonok, az Oroszbirodalomban finnnek, különféle török törzsek, lengyelek, sokféle kaukázusi népek, számos más kisebb-nagyobb néptörzsek. A Törökbirodalomról köztudomású, mennyi baja van nemzetiségeivel, Romániáról szintén ismeretes, hogy ott magyarok is nagyobb számmal laknak. De még a kis Szerbia és Görögország sem egy nyelvé; amabban vagy százszor oláh, emebben pedig tekintélyes számú albán lakik.

Haza és szabadság. Nagyon farszató olvasmány, alig van benne egy-két hely, a melyen az olvasó lankadt figyelmé megpihenhetne.

G. L. Véleményt kér afféül, hogy ezen elbeszélése nyomán mondjuk meg: folytassa-e az elbeszélést-írást. Hát, sajnos, nem tanszólkhatunk mást, mint hogy: ne folytassa.

Anyám, ó jó anyácskám! (Eminescu). Sorját fogjuk keríteni ennek is.

Megnyugszom akaratodon. Vannak ebben is jó tulajdonságok, csak sok benne a prózái részlet s a verselés is gyöngye. Kapunk mi onnan jobbat is.

A méhek. A kőszent. Az elsőnek meglehetősen ócska a témája; a másik valamivel többet ér, de a kidolgozásában nincs elég lendület.

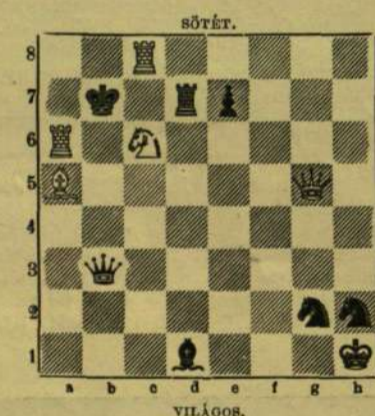
A Bierbaum-fordítások közül a «Ha alszik már az éj» címűt soroztuk a közlők köze.

Magunkban. Feleségem fejféjára. Az előbbi jobb, de ennek is csak a vége jó, az első két strofa nem bír elég hangulatot kelteni.

Kagylózás. Van a versben valami; jól van megírva, eredetiségre való törekvés is van benne. A gondolat azonban nem logikus: a kagyló zúgása, a szabad tenger utáni vágyának a hangja, mért éppen az elhagyott nőt juttatja a szerző eszébe?

SAKKJÁTÉK.

2272. számú feladvány. Smutny J.-től.

Világos indul a harmadik lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 14. számában megjelent képtalány megfejtése: Mandulafa.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9

A pokolhoz vezető út jó szándékkal van ki-közveze. Hány ember tesz fel sok mindent magában és milyen ritkán hajtja végre, és csak akkor, midőn már a mélység előtt áll, bánta meg remélve könnyelműségét, akaraterének fogyatékosságát. «Legközelebb hozzáfogok a gyógyításához» mondá egy fiatal ember, a ki beteket bajlódott makacs köhögéssel, egy barátjának, a ki azt tanácsolta neki, hogy vigyázzon magára. Azonban szándékának végrehajtását mindig másnapra halogatta. Es ez a késlekedő egy szép napon elmaradt a törzsasztaltól és kis idő múlva megtudják agzódo barátai, hogy a tüdővészsek intézetébe kellett menni. Eppen ugy, mint ez a fiatal ember, cselekszenek legtöbben azok közül, kik a légzőszervek katarriusában, gégebajban, asztmában, lélekzet nehézségeiben, tüdőesücs affectiókban, mellszorulásban, titlőkatarrusban, rekedtségben, vérköhögésben stb. szenvednek. Holott oly könnyű dolog volna mind eme bajok ellen gyors gyógyulást találni. Csak tessék a világhírű «Pectoral» használni, ennél jobb nem létezik.

A ki valódi «Pectoral» akar, forduljon a Dianna-gyógyászathoz, Budapest, Károly-körút 5. sz., mely azt 2 koronás csomagokban küldi meg.

Az Első Leánykiképzési Egylet m. sz. Leány- és fiú-biztosító intézet Budapesten. Folyó évi április hó-ban 789 jutalékra szíratott be és nászjutalékok feljében 64,522 K 58 fill. fizetett ki. 1902. évi január hó 1-től április 30-ig beirt összes jutalékoké száma 3987 és a kifizetett nászjutalékok összege 196,796 K 84 fill.

Advertisement for Salvator Lithion-forrás, a mineral water with therapeutic benefits for various ailments like kidney issues and general weakness.

Advertisement for Burmester violins, highlighting the craftsmanship and quality of the instruments.

Advertisement for Haris, Zeillinger és Társa, offering fine damask tablecloths and other household items.

Advertisement for Eszmenyi Kebele, a medicine for various ailments, including a testimonial from a satisfied customer.

Advertisement for a Parádi Arsen vízben (arsenic water), claiming health benefits and a testimonial.

Advertisement for Pectoral, a cough medicine, with a testimonial and contact information for the pharmacy.

Advertisement for optical goods, including cameras and lenses, with a list of products and prices.

Alapítottatott 1865-ben. A legjobb bel- és külföldi zongorák, pianinók és harmoniumok legolcsóbban kaphatók.

Advertisement for Heckenast Guszty, a piano tuner and repairer, with a list of services and contact details.

Advertisement for Akácia, a medicinal product for various ailments, with a list of ingredients and benefits.

Advertisement for Stella, a hair regenerator, with a testimonial and contact information.

Advertisement for Hölgyeknek! (For Ladies!), a hair cream, with a testimonial and contact information.

Advertisement for Brauswetter Janos, a watchmaker and jeweler, with a list of services and contact details.

Advertisement for Stomatín, a dental product for mouth and tooth care, with a list of benefits and contact information.

Advertisement for Szent-Anna, a health product, with a testimonial and contact information.

Advertisement for Erdő-Bénye, a medicinal product, with a testimonial and contact information.

Advertisement for Germandrée, a medicinal product, with a testimonial and contact information.

Advertisement for Vukovári, a medicinal product, with a testimonial and contact information.

Advertisement for Lovacrin, a hair product, with a testimonial and contact information.

Advertisement for Stomatín, a dental product, with a testimonial and contact information.

Szenzációs találmány!

Úszóhajó és kékitalókat... (Advertisement for a floating boat and a blue horse, with a testimonial and contact information.)

Advertisement for Országos gyógyintézet Hall Fürdőhely, a spa and health resort, with a list of services and contact information.

Advertisement for Császárfürdő, a bathhouse, with a testimonial and contact information.

Advertisement for Mattoni Erzsébet Sósfürdője, a medicinal bath, with a testimonial and contact information.

